

Møteinnkalling

Utvalg: Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Møtested: TEAMS
Dato: 29.09.2021
Tidspunkt: 10:00 – 15:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til sekretariatet:

Trond Stensby mobnr: 91161458 e-post trste@statsforvalteren.no

Eirin Berge mobnr 91538046 e-post fmopebe@statsforvalteren.no

Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 49/2021	Godkjenning av innkalling og valg av styremedlem til å signere protokoll		
ST 50/2021	Frydalen LVO-Forberedende klagebehandling-tilbygg gbnr 290/1 Nord-Fron kommune-Hanne Hvattum		2021/4602
ST 51/2021	Rondane NP - dispensasjon - 2021 - bygging av platting til hytte gbnr 329/6 - Kampeveien 1019 - Sel		2021/8185
ST 52/2021	Grimdalen LVO-Avtale om skjøtsel-Organisasjonen Grimsdalen		2020/6272
ST 53/2021	Delegerte vedtak		
DS 52/2021	Delegert sak- Rondane NP og Mydingi NR-Dispensasjon motorferdsel 2021-Kampen og Mysusetter beitelag		2021/8496
DS 53/2021	Delegert sak - Rondane NP - dispensasjon - transport i samband med nødvendig vedlikehold av "Dassbue"		2021/8979
DS 54/2021	Innvilget utsatt frist - Rondane NP - oppfølging av byggetiltak Vulufjell - frakt av gravemaskin - stelle terrenget fremfor Rundhøbua etter oppstått naturskade - Østkjølen grunneierlag		2019/19629
DS 55/2021	Delegert sak - Frydalen LVO - krattknusing langs vegen Fryvollan - Storgranbakken - Sødorp og Kvam hestavlslag		2021/8192
DS 56/2021	Delegert sak- Rondane np- dispensasjon til bruk av drone 2021 - Fjellheimen galleri AS		2021/8950
DS 57/2021	Delegert sak - Rondane NP - Dispensasjon motorferdsel barmark 2021-Rondbue-Frank Turmo - Hanne Sletten Lie		2021/8524
ST 54/2021	Referatsaker		
RS	Informasjonsmøte Sel og Heidal Senterparti		2021/2535
RS	Rapport 2021 - Hemmeldalen NR - rypetaksering - Vestre Søkkundsjøen - gbnr 8/46 - Helge Krog		2021/8163
RS	Rapport - Rondane NP - Dørålen LVO - forskningsaktivitet i forbindelse med masterprosjekt - Tage Vestlie		2021/7536
RS	Svar - Ber om tilbakemelding - Rondane NP - oppfølging av byggetiltak Vulufjell - frakt av gravemaskin - stelle terrenget fremfor Rundhøbua etter oppstått naturskade - Østkjølen grunneierlag		2019/19629
RS	Svar. Høring - Åmot - mindre endring - reguleringsplan - Birkenåsen		2020/13962
RS	Bestillingsdialogen 2021 - Norman-prosjektet		2020/11067

RS	Rondane NP - Dørålen LVO - Resultat av taksering av hønsefugl i Elgevasslien. Folldal kommune ref 20/616, Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre ref 2021/4311-2 432.3	2021/4311
RS	Behov for samordning av forvaltningsprosesser i Rondane	2021/9544
RS	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Sak til orientering - Avtale - UT.no	2021/9595
ST 55/2021	Eventuelt	

**ST 49/2021 Godkjenning av innkalling og valg av styremedlem til å
signere protokoll**

Arkivsaksnummer: 2021/4602-10

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 16.09.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	50/2021	29.09.2021

Frydalen LVO-Forberedende klagebehandling-tilbygg gbnr 290/1 Nord-Fron kommune-Hanne Hvattum

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i forvaltningsloven § 33 opprettholder Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak fra møte 20.august 2021, utvalgsak 40/2021.

Saken blir sendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse

Hovedinnholdet i klagen er vurdert. I klagen er det ikke lagt fram vesentlig nye opplysninger som bringer frem momenter som ikke har vært vurdert på vedtakstidspunktet eller i tidligere klagesak.

Nasjonalparkstyret har behandlet søknaden fra Hanne Hvattum på en lovmessig måte, basert på eksisterende kunnskap om landskapets egenart der seterbebyggelsen med setervoller utgjør en vesentlig del av dette landskapet.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Klage på vedtak - Frydalen LVO - oppføring av tilbygg til seterhus på Byrsetra - gbnr 290/1 - Hanne Hvattum
- 2 Særutskrift Frydalen LVO – Vedtak om avslag på tilbygg på Byrsetra gbnr 290/1 i Nord-Fron kommune - Hanne Hvattum datert 20.8.2021
- 3 Avgjørelse i klagesak - Frydalen LVO - Dispensasjon - Oppføring av tilbygg på Byrsetra gbnr 290/1 - Hanne Hvattum datert 28.1.2019
- 4 Miljødirektoratets avgjørelse klage på pålegg om retting datert 5.10.2020
- 5 Arbeidsliste skjøtselstiltak Frydalen LVO 2016

Saksopplysninger

Grunneier på Byrsetra gbnr 290/1 i Nord-Fron kommune søkte den 5.mai 2021 om tillatelse til å oppføre tilbygg på setra i Frydalen landskapsvernområde.

Sekretariatet la frem sak på styremøte den 25.juni 2021 og nasjonalparkstyret vedtok å utsette saken i forbindelse med at de ønsket befaring på Byrsetra.

Nasjonalparkstyret var på befaring på Byrsetra den 20.8.2021 i forkant av styremøte der søknaden skulle behandles. Tiltakshaver var tilstede på befaringsen. I styremøte den 20.8.2021 som ble holdt i etterkant av befaringsa, avsto nasjonalparkstyret søknaden om oppføring av tilbygg på Byrsetra gbnr 290/1 i tråd med innstillinga fra sekretariatet.

Tiltakshaver fikk tilsendt vedtaket den 26.8.2021.

Nasjonalparkstyrets vedtak er påklaget av tiltakshaver, Hanne Hvattum. Klagen er datert og sendt den 26.8.2021

Klagen er vedlagt saken.

Anførselene i klagen er både knyttet til vedtaket datert 20.8.2021 fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, men også knyttet til Miljødirektorates avgjørelse i klagesak hvor Miljødirektoraaet har gitt pålegg om riving og vedtak om tvangsmulkt datert 5.10.2020, samt til tidligere sak om tilbygg er avsluttet i forvaltninga.

Nasjonalparkforvalter har vurdert at klagens anførsler knyttet til vedtaket fra nasjonalparkstyre datert 20.8.2021 i hovedsak omhandler byggeskikk og usakelig forskjellsbehandling. Klager anmoder om at klagen gis oppsettende virkning, men fra klager vises det til at dette med oppsettende virkning i sær er knyttet til Miljødirektorates vedtak datert 5.10.2020

Hjemmelsgrunnlag

En klage skal alltid sendes det forvaltningsorganet som har fattet vedtaket. I henhold til forvaltningsloven § 33 skal underinstansen forberede klagen. Nasjonalparkstyret skal foreta klageforberedelse og kan endre eller oppheve vedtaket som er påklaget dersom de finner klagen begrunnet.

Dersom vedtaket det klages på opprettholdes, sendes klagen over til Miljødirektoratet som er klageinstans, jf. forvaltningsloven § 33, 4.ledd.

Når det gjelder hjemmelsgrunnlag i verneforskrift, retningslinjer i forvaltningsplan og vurdering i forhold til naturmangfoldloven så vises det til nasjonalparkstyrets tidligere vedtak datert 20.8.2021.

Vurdering

Klagevilkår

Vedtaket som det klages over ble muntlig formidlet til klager den 20.8.2021. Melding om vedtaket ble oversendt Hanne Hvattum den 26.8.2021 og vedtaket ble påklaget skriftlig den 26.8.2021 av Hanne Hvattum. Klagen anses å være levert rettidig og av en som er part i saken. Klagen vurderes etter dette å oppfylle forvaltningslovens klagevilkår, jf §§ 28-32.

Klagens innhold:

Oppsettende virkning, rivingsvedtak og vedtak om tvangsmulkt

Som forvaltningsmyndighet for verneområder skal nasjonalparkstyret følge forvaltningslovens regler. Forvaltningsloven § 42 gir adgang til å beslutte utsatt iverksetting av vedtak, og er gitt av rettsikkerhetshensyn. Ved å beslutte utsatt iverksetting av et vedtak kan man forhindre at gjennomføringen av vedtaket medfører uopprettelig skade eller tap.

En avgjørelse om utsatt iverksetting er *en prosessuell avgjørelse*. Flere av forvaltningslovens saksbehandlingsregler vil derfor ikke komme direkte til anvendelse. Dette gjelder bl.a. forvaltningsloven kap. IV om saksforberedelse ved enkeltvedtak jf forvaltningsloven § 3 første ledd.

Nasjonalparkstyret sitt vedtak av 20.8 gir ingen tillatelse til gjennomføring av et tiltak, det gir et avslag på å oppføre et tilbygg som omsøkt.

Tiltakshaver har oppført et tilbygg allerede hvor Miljødirektoratet har vedtatt pålegg om riving og tvangsmulkt. Nasjonalparkforvalter antar at det er dette vedtaket Hvattum mener skal gis utsatt gjennomføring gitt at det foreligger en ny søknad om oppføring av tilbygg vedtak om avslag og klage på dette vedtaket.

Til orientering er rivingsvedtaket fra Miljødirektoratet allerede påklaget og klagen i Miljødirektoratet er behandlet uten at klager fikk medhold. Tiltakshaver har etter dette søkt Miljødirektoratet om utsatt rivingsfrist, men fått avslag også på dette. Hvorvidt foreliggende klagesak gir grunnlag for å utsette rivingsvedtak må Miljødirektoratet eventuelt gjøre en vurdering av.

Miljødirektoratet er overordnet myndighet og nasjonalparkstyret kan ikke endre på et vedtak gjort av overordnet myndighet. Sekretariatet går derfor ikke nærmere inn på rivingsvedtak og vedtak om tvangsmulkt fattet av Miljødirektoratet den 5.10.2020, ei heller om dette vedtaket skal gis utsatt gjennomføring på bakgrunn av foreliggende klage.

Den forberedende klagebehandlingen som nasjonalparkstyret skal gjøre er knyttet til vedtak fra nasjonalparkstyret datert 20.8. 2021 basert på søknad fra tiltakshaver datert 5.5 2021. Denne søknaden er vurdert og behandlet som en ny søknad om et nytt tilbygg (noe endret utforming fra tidligere sak), jf også saksvurderingen i styresak 40/2021.

Tiltakshaver anfører i sin klage flere punkter som tidligere har vært lagt frem i klagesak i forbindelse med en tidligere søknad om tilbygg. Denne saken pågikk i perioden 2016-2020. Påstander og anførsler knyttet til søknad og klagebehandling av tidligere byggesak om tilbygg fra 2016 vil ikke bli vurdert på nytt, da den saken er avsluttet i forvaltningen.

Klagen datert 26.8.2021 er lagt ved saken og nasjonalparkforvalter vurderer at følgende anførsler i klagen er knyttet til vedtaket gjort i nasjonalparkstyre den 20.8.2021.

Klagers anførsler til nasjonalparkstyrets vedtak datert 20.8.2021:

1. At et tilbygg i vinkel ikke er i samsvar med tradisjonell byggeskikk er ikke tilfellet, og det vises til Hågåsetra som er den eldste setra på innsiden av Krøkla som ble bygget på 1600-tallet. Denne setra er utformet med vinkel som både er lengre og bredere enn omsøkt tilbygg på Byrsetra
2. Klager mener seg utsatt for usakelig forskjellsbehandling
 - tillatelser gitt til andre byggetiltak som er tiltak som ødelegger seterlandskapet på Fryvollen Det vises i klagen til inngjerding av arealer mellom Byrsetra og Skoesetra på Fryvollan, sankekve og gapahuk ved Øyasetra i Frydalen LVO
 - tillatelser gitt i Grimsdalen LVO som tidligere er innsendt fra klager (og vurdert av Miljødirektoratet i forbindelse med forrige klagesak) der det har blitt gitt tillatelse til tilbygg med utforming som søknaden på Byrsetra.
3. Klager anfører at hun nektes det eneste egnede tilbygget. Søknaden hun nå har fått avslag på ble sendt inn i et forsøk på å finne en mellom løsning som alle parter kan leve med.

Til punkt 1 - Tradisjonell byggeskikk

Kompetanse på tradisjonell byggeskikk er ikke innhentet på nytt i vurderingen av søknaden fra 2021, da hovedformen på tilbygget var identisk med en tidligere søknad der det var innhentet uttale fra Fylkeskommunen og Gudbrandsalsmusea. Denne uttalen ble også lagt til grunn ved vurdering av søknad fra 2021.

Nasjonalparkstyret har vanligvis ikke all nødvendig kompetanse på tradisjonell byggeskikk i de områdene vi skal forvalte. Det vil derfor være fornuftig og hensiktsmessig å innhente råd og uttalelser fra fagmiljøer med slik kompetanse, for eksempel ved kulturvernmyndigheten hos fylkeskommunen. Det følger av retningslinjene i forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane at forvaltningsmyndigheten skal samrå seg med kulturvernmyndigheten i alle byggesaker som krever dispensasjon etter verneforskriften (s. 41).

I tråd med tidligere praksis i byggesaker har nasjonalparkstyret fulgt rådene fra fylkeskommunen. Som en nylig sak der nasjonalparkstyre også valgte å følge råd og uttale fra kulturvernmyndigheten vises det til sak i Grimsdalen LVO, gbnr 86/1 fnr 45 på Tverrlisetre, der tiltakshaver ikke fikk godkjent oppføring av seterhus som var gjort i strid med gitt tillatelse. Avslaget gitt i denne saken var i tråd med kulturvernmyndighetenes uttale og nasjonalparkstyret behandlet på styremøte den 20.8 klagesak fra tiltakshaver og besluttet å sende klagen til endelig behandling hos Miljødirektoratet.

Klager viser til Hågåsetra når det gjelder byggeskikk i området. Miljødirektoratet har i klagesak datert 28.1.2019 kommentert dette, da klager også pekte på denne setra i forbindelse med tidligere klagesak. Miljødirektoratet skriver i sin avgjørelse datert 28.1.2019:

«Av saksdokumentene fremgår det at endringssøknaden ble forelagt både fylkeskommunen og Gudbrandsdalsmusea for faglig vurdering. Begge etatene uttalte at en utbygging som fremhever eller forsterker bygningens vinkelform frarådes, siden seterbygningene tradisjonelt er avlange i formen. Både fylkeskommunen og Gudbrandsdalsmusea har fagkompetanse på og ansvar for kulturminner og deres vurderinger av hva som er tradisjonell byggeskikk på seterbebyggelsen i området legges til grunn av Miljødirektoratet. Dette er tilfellet selv om klager i e-post datert 24. september 2018 har ettersendt et bilde av den gamle setra Hågåsetra fra Fiskedalen som har vinkelform. Dette illustrerer at det også finnes eksempler på setrer som opprinnelig hadde vinkelform, men det er likevel ikke byggeskikken for setrene i området.»

Forvaltningsmyndighetens oppgave og intensjon er å forhindre at eksisterende seterbebyggelse endrer utseende og form slik at den får mer preg av å være vanlig hytte- og fritidsbebyggelse. Dette vil kunne skje ved på ulike måter, for eksempel ved utvidelser eller at det tas i bruk bygningmaterialer ved utskiftninger som ikke er i samsvar med tradisjonell byggeskikk. At Byrsetra ved tidligere endringer allerede har mistet noe av sitt opprinnelige preg, er ikke grunn for forvaltningsmyndigheten til å tillate en utvikling som ytterligere bidrar til at seterpreget forsvinner.

Seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller er en del av verneformålet for Frydalen landskapsvernområde. Endringer på enkeltstående bygninger vil kunne stride mot verneformålet. Både bygninger og bygningsmiljøet kan ved endringer miste sitt særpreg og karakter. Det er tiltakets påvirkning på og forhold til verneformål og verneverdier som må være det avgjørende.

Når det gjelder sakene som klager viser til ved Fryvollan (gapahuk, sankekve og gjerde) så anfører klager til 2 tiltak som hun både mener er fremmedlementer i landskapet og viser at hun er utsatt for usakelig forskjellsbehandling, Forvalter har vurdert anførselen under punkt nr 2 om usakelig forskjellsbehandling, se under.

Til punkt 2 - usakelig forskjellsbehandling

Anførsel om usakelig forskjellsbehandling har vært tatt opp i tidligere klagesak knyttet til Byrsetra og søknad og avslag om tilbygg. Saker knyttet til Grimsdalen LVO som klager viser til i foreliggende klage er tidligere innsendt i forbindelse med klagesak i byggesaken som pågikk fra 2016-2020. Disse ble vurdert av Miljødirektoratet i endelig klageavgjørelse av 5.10.2020. Nasjonalparkforvalter viser til at Miljødirektoratet i sin behandling av klagen skriver følgende: *«Vedtakene synes å være i samsvar med en etablert praksis om å følge kulturvernmyndighetenes tilrådninger i denne type saker»*

Spesifikt om saken om bygging av fjøs i Haverdalen i Grimsdalen LVO skriver Miljødirektoratet:

«Nasjonalparkstyret ga her en etterfølgende tillatelse til et tilbygg på et fjøs som var i aktiv bruk i Haverdalen. Nasjonalparkstyret vektla at husdyrhold var viktig for å ivareta kulturlandskapet. Ivaretagelse av kulturlandskap er en sentral verneverdi i landskapsvernområdet. Arealforskjellen på det som det var gitt tillatelse til og slik

grunnmuren (grunnplanet) faktisk ble, var 20,4 m' (utvendige mål). Miljødirektoratet har ingen opplysninger om at fjøset endret form eller karakter som følge av tilbygget , bare at bygningen ble større. Også på Byrsetra ble det gitt tillatelse til utvidelse av setra for å imøtekomme klagers behov for mer plass. Det var imidlertid tilbyggets endring av setras visuelle uttrykk som var avgjørende for at klager ikke fikk tillatelse til tilbygg i henhold til siste søknad, ikke størrelsen på utvidelsen. Det er derfor etter direktoratets vurdering ikke naturlig å sammenlikne disse to sakene.»

Avslutningsvis skriver Miljødirektoratet om påstand om usakelig forskjellsbehandling:
«Miljødirektoratet finner det ikke dokumentert at det foreligger usaklig forskjellsbehandling i foreliggende tilfellet og vårt vedtak av 28. januar 2019 omgjøres ikke, jf. forvaltningsloven § 35.»

Nasjonalparkforvalter viser til Miljødirektoratets vurderinger knyttet til usakelig forskjellsbehandling og saker i Grimsdalen LVO, og har ingen ytterligere tilføyelser på dette.

I foreliggende klage pekes det på 2 andre tiltak i Frydalen LVO – gapahuk og sankekve ved Øyasetra og oppføring av gjerde mellom Byrsetra og Skoesetra. Søknad om gapahuk ved Øyasetra ved Fryvollan ble vurdert etter verneforkskriftens § 3 punkt 1.3 bokstav c om nye bygninger til jordbruks- og seterformål. Tiltaket er dermed vurdert med utgangspunkt i en annen bestemmelse enn tilbygget på Byrsetra. Tiltaket som gjaldt oppføring av gapahuk ble i første omgang avslått, men det ble søkt på nytt med nye tegninger som var justert. I saksvurderingen i denne saken står følgende:

«Øyasetra er i forvaltningsplanen definert som et viktig seter- og kulturlandskapsområde som danner et viktig landskapselement i Frydalen landskapsvernområde. Eventuelle nye tiltak i slike områder må tilpasses omgivelsene på en god måte slik at denne landskapskvaliteten ikke blir forringet.

I søknaden er det skissert at det skal brukes tømmer, grove materialer og torv på taket, noe som også er brukt på husene på Øyasetra. Gapahuken er tilpasset terrenget slik at den ikke skal bli for framtrødende. Hesteavlslaget har som tidligere nevnt leiekontrakt på grunnen der sankekvea står og området der gapahuken er tenkt plassert. Dette gjelder også seterkvea på Øyasetra. Hesteavlslaget og beitebrukere i området bruker utmarka i Frydalen landskapsvernområde og deler av Rondane nasjonalpark på en god måte. Her er det både storfe, sau og hest som utnytter beiteresursene gjennom store deler av sommersesongen.

Forvaltningen har gjennom de siste årene hatt et godt samarbeid med aktørene i forhold til gjennomføring av ulike skjøtselstiltak i Frydalen landskapsvernområde. Den aktiviteten som hesteavlslaget og beitebruker gjør i området er veldig positiv og viktig for kulturlandskapet.

Forvalter ser at det i tilknytning til Øyasetra kan være behov for noe tilrettelegging som gjør forholdene bedre for de som utfører en jobb i forbindelse med skjøttelsoppgaver, og tilsyn når det er slipp og samling av beitedyrene. I forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane står det bl.a. at i Frydalen landskapsvernområder skal forvaltningsmyndigheten, innenfor rammene av verneforkriftene, prøve å finne tilfredsstillende løsninger som ivaretar jord og seterbruksinteressene når søknader om ulike tiltak behandles.»

Som det fremkommer er det i tillegg til utformingen og tilpassing til terrenget lagt vekt på at hestavlslaget beiter både innmark og utmark i området og utnytter beiteressursene når det gjelder gapahuken ved Øyasetra. Etablering av gapahuk er også vurdert opp mot landbrukshensyn og det er gjort en avveining mellom utforming og det å ivareta behovet til landbruksdrifta. Hva gjelder sankekvea i samme område har nasjonalparkforvalter lett i arkiv men ikke funnet noen sak om oppføring av denne. Hvorvidt sankekvea var oppført før vernevedtaket trådte i kraft er mulig. Som kommentar vil også oppføring av sankekve måtte vurderes etter både plassering (terreng, landskap) men også i forhold til den betydning kvea har for landbruksdrifta.

Nasjonalparkforvalter mener at søknaden om tilbygg på Byrsetra ikke er direkte sammenlignbar med bygging av et gapahuk til hestavlslaget der hensyn til landbruksdrift og tilrettelegging for dette har vært en del av avveinga. Det vises til at det i saken om gapahuk først ble gitt avslag på søknad pga utforming og at det senere ble sendt ny søknad der utforming blant annet hadde et mindre omfang og var bedre tilpasset terrenget og hvor det ble gitt tillatelse til denne utformingen og oppføringen av gapahuk etter en vurdering og avveining.

Klager viser videre til oppføring av et gjerde som er satt opp mellom Byrsetra og Skoesetra. Dette er et gjerde hvor innkjøp av materialer og oppsetting av gjerde er gjennomført gjennom tiltaksmidlene (31-posten) fra nasjonalparkstyre i forbindelse med skjøtselstiltak i Frydalen LVO. Dette er i utgangspunktet ikke et permanent gjerde, men et flyttbart gjerde som er oppført for å øke andelen naturbeitemark mellom seterevollene i Frydalen. Å øke arealer med naturbeitemark mellom setervollene er et av bevaringsmålene som er oppført i utkast til skjøtelsesplan for Frydalen LVO. Igangsetting av dette skjøtselstiltaket ble avklart med daværende grunneier i 2016. I tiltaksbeskrivelsen som grunneier aksepterte står det at hele eller deler av gjerde tas ned når det ikke er i bruk. Innhegningen kan også tas i bruk ved sanking og slipp i forbindelse med fedrift i Vulufjell.

Gjerdet er oppført som en del av skjøtselstiltakene som er gjennomført i Frydalen LVO og vil også være nyttig for landbruksdrifta. I tillegg er dette ikke en permanent innretning, og vil kunne tas ned/flyttes når det er behov for det.

Selv om klager er av den mening at både gjerde og gapahuk samt sankekve er fremmedelementer i landskapet og både hver for seg og samlet bryter formålet med vernet, vil nasjonalparkforvalter peke på atforvaltningsplanen (s. 31) står: *«I Grimsdalen og Frydalen landskapsvernområder er en avhengig av effekten av husdyrbeiting for å kunne opprettholde verneverdiene. Ved søknad om ulike tiltak skal forvaltningsmyndigheten derfor, innenfor rammene av verneforskriftene, prøve å finne tilfredsstillende løsninger som ivaretar jord- og seterbruksinteressene her.»*

I de omtalte sakene på Fryvollan i Frydalen LVO er det dette som er lagt til grunn i avveiningen om et tiltak skal tillates eller ikke. Dette er ikke forhold som er relevante for et tilbygg på selhuset på Byrsetra.

Oppsummert mener nasjonalparkforvalter at det ikke foreligger dokumentasjon på en usakelig forskjellsbehandling i tilknytning til søknad datert 5.mai 2021 om oppføring av tilbygg på Byrsetra.

Til punkt 3 –klager nektes eneste egnede tilbygg. Ny søknad ble fremmet for å komme frem til en mellomløsning

Nasjonalparkstyre har i flere omganger vurdert søknader om tilbygg som alle på ulikt vis har tatt utgangspunkt i tilbygget fra 2002/2003.

Hvorvidt den eneste egnede tilbyggingen er å ta utvidelsen i tilknytning til eksisterende tilbygg er vanskelig å vurdere. Klager har tidligere fremholdt at det å oppføre et tilbygg i selhusets lengderetning vil krevd et mye større tilbygg for å imøtekomme de behovene brukerne har (jf klage datert 11.7.2018 i forbindelse med behandling av forrige søknad om tilbygg).

Nasjonalparkforvalter tar forøvrig anførselen om hensikten bak søknaden som ble sendt inn i mai 2021 til etterretning.

Konklusjon

Nasjonalparkforvalter kan ikke se at klagen av 26.8 på nasjonalparkstyrets vedtak av 20.8, bringer frem vesentlige momenter som ikke har vært vurdert tidligere. Flere av anførselene har vært vurdert i klagebehandling knyttet til tidligere klagesak om tilbygg på Byrsetra.

Hanne Hvattum
Byrevegen 45A
2640 Vinstra

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 Trondheim

Klage på vedtak fattet 20.8.2021 om avslag på oppføring av tilbygg på Byrsetra, gnr 290 bnr 1 i Nord-Fron kommune.

Det vises til vedtak fattet av nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre i møte 20.8.2021, mottatt her 26.8.2021, der innsendt søknad om tilbygg på seterhuset på Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde, gnr 290 bnr 1 i Nord-Fron kommune blir avslått. Videre vises det til søknad og klage fra advokat Stein Over Gordner til Miljødirektoratet om utsatt rivingsfrist på tidligere avslått søknad om tilbygg.

Klagen omhandler flere momenter, og settes opp punktvis. Det bes om at klagen gis oppsettende virkning, i sær for punktet knyttet til rivingsfrist og tvangsmulkt.

Frist for riving og tvangsmulkt

Det blir vist til tidligere avslag på tilbygg på Byrsetra, der Miljødirektoratet satte klagefrist til 1.9.2021, etter at tidligere frister for riving var satt slik at de ikke var gjennomførbare pga stengt veg/ikke tillatt med ferdsel og inn mot vinteren. Det kan for meg virke som om Miljødirektoratet ikke har oppfattet at min advokat på mine vegne har sendt inn en ny søknad om tilbygg, der deler av det tilbygget som tidligere er vedtatt revet inngår. Jeg tillater meg her å minne Miljødirektoratet om at jeg har lovlig adgang til å søke om endret tilbygg, og at jeg gjennom å sende inn en slik søknad har en klar rett etter forvaltningsloven til å få denne behandlet, både gjennom ordinær behandling og klagebehandling. Det vil være direkte meningsløst å først rive for så å bygge opp igjen, noe man ikke kan vite om man får lov til før etter at saken er prøvd i alle instanser. På bakgrunn av dette vil det å skulle rive innen 1.9.2021 være en umulighet av flere årsaker. Vedtaket fra nasjonalparkstyret ble mottatt 26.8.2021, og på de 5 dagene som gjenstår så skal jeg både søke om og få rivingstillatelse fra Nord-Fron kommune (tør her minne om at jeg har et godkjent tilbygg etter plan og bygningsloven inkludert ferdigattest), samt skaffe noen til å rive på en slik måte som gjør at man ikke får skader på den delen av tilbygget som skal stå (som var godkjent og satt opp i 2003 og følgelig ikke kommer inn under vernemyndighetenes myndighetsområde). I Norge er det god tradisjon for å avvente med å rive noe som det er en teoretisk mulighet for at ikke skal rives. Det er helt åpenbart at det i denne saken foreligger en slik teoretisk mulighet, så lenge saken ikke er endelig behandlet i et klageorgan. I den anledning minner jeg om at selv om en forlenget rivingsfrist helt klart ligger innenfor forvaltningens skjønnsadgang, så ligger det begrensninger på denne skjønnsutøvelseskompetansen, uansett om skjønnen anses å ligge innenfor det frie skjønn. En avgjørelse skal etter ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper ikke være sterkt urimelig, og det vil være sterkt urimelig å kreve riving i løpet av en periode på 5 kalenderdager og før det foreligger et endelig vedtak på en lovlig innsendt søknad.

Denne typen saker har vært behandlet i domstolene en rekke ganger, og domstolene har vektlagt at en ugyldighet vil være til gunst for den parten vedtaket gjelder. Jeg minner også

om at jeg sendte søknad i god tid for å kunne gjennomføre riving innen fristen, det var nasjonalparkstyret som valgte å utsette saken, ikke jeg. I ordlyden «valgte å utsette saken» ligger det etter min oppfatning også implisitt at alle deler av saken utsettes, inkludert dato for riving. Det er derfor også svært skuffende at nasjonalparkstyret gjemmer seg bak direktoratet som overordnet myndighet, og ikke kommenterer rivingsfristen i sin behandling av saken. Det er tross alt nasjonalparkstyret selv som har satt meg i en umulig situasjon, ved ikke å fatte vedtak på møtet i juni. Man vil anta, ut fra den behandlingen saken fikk på møtet 20.8.21, at nasjonalparkstyret kunne fattet vedtak allerede i juni, og sånn sett har satt meg i en svært vanskelig situasjon gjennom å utsette saka og invitere meg på en bafaring man tydelig kunne spart seg for å gjennomføre da den ikke førte til noe som helst, i stedet kunne man vært så redelige at man fattet et vedtak som innebar et tidligere gitt rivingsfrist var gjennomførbar, i stedet for at man er så feige at man ikke en gang tør å stå for at det nasjonalparkstyret selv som har satt meg som grunneier og søker i den situasjonen v er i nå. Det forventes derfor at nasjonalparkstyret sammen med direktoratet finner en frist som er gjennomførbar, slik at rivingsarbeider kan gjennomføres sommeren 2022, uavhengig av hvor stor del av tilbygget som skal rives. Det vil være sterkt urimelig å kreve riving i løpet av en periode på 5 dager fra et vedtak er mottatt. Det kan på ingen måte vektlegges at jeg som tiltakshaver allerede kunne hatt god tid til å utføre den plikten jeg påføres gjennom et tivingsvedtak, slik det har fremkommet i tidligere behandlinger i det det har vært hevdet at det allerede har gått lang tid, og at jeg har hatt mulighet til å rive frivillig før saken er ferdig behandlet og avsluttet. Dette må, slik jeg og min advokat leser det, innebære at vernemyndighetene mener at jeg som tiltakshaver derfor skal være skyld i umuligheten som nå har oppstått, og/eller at jeg ikke skulle kunne benytte meg av min lovlige klageadgang eller rett til å søke om endret utførelse. Dette er selvsagt ikke riktig. Det følger generelt av sikker rett at det ikke kan fattes vedtak som umulig kan oppfylles.

Når det gjelder tvangsmulkten, som også skal løpe fra 1.9.2021, følger det av Naturmangfoldsloven direkte at for å sikre gjennomføringen av bestemmelser fattet i medhold av loven at tvangsmulkt kan vedtas, jfr Naturmangfoldsloven §73. Imidlertid er det også inntatt en bestemmelse om at tvangsmulkt ikke løper dersom oppfyllelsen av pålegget er umulig, og umuligheten ikke skyldes tiltakshaver selv, jfr § 73, 2. ledd pkt 5. I denne saken er det utvilsomt at det er nasjonalparkstyrets utsettelse av saken som gjør at jeg ikke har hatt anledning til å følge opp tidligere gitt pålegg om riving, og det er også på bakgrunn av den situasjonen utvilsomt at Naturmangfoldslovens § 73, 2 ledd pkt 5 må gjelde. Det er uten tvil umulig å følge opp et pålegg om riving innen 1.9.2021, og tvangsmulkt fra denne dagen vil ikke bare være lovstridig, men også sterkt urimelig.

Tvangsmulkt som sanksjon er for øvrig omhandlet i forarbeidene til endringer i Forvaltningsloven, som også gjelder for både nasjonalparkstyret og direktoratet, Prop. 62 L (2015-2016). Fra den aktuelle stortingsproposisjonen hitsettes (mine understrekninger):

*«Vedtak om trussel om tvangsmulkt forutsetter videre at det eksisterer et pålegg om å etterleve lov, forskrift eller individuell avgjørelse.
Pålegget vil oftes innebære (eller henviser til) et påbud med plikt til å gjøre noe, for eksempel å rive en ulovlig oppført bygning. I slike tilfeller kan en tale om påbudstvangsmulker.
Det følger av formålet med tvangsmulkten at det må være mulig å oppfylle eller etterleve det pålegget som trusselen om tvangsmulkt er knyttet til, på en slik måte at trusselen om å betale kan unngås. I enkelte nyere lovbestemmelser er det uttrykkelig sagt at tvangsmulkt ikke løper*

hvis oppfyllelse eller etterlevelse av pålegget er umulig....naturmangfoldloven §73 annet ledd femte punktum.....Departementet antar at dette gjelder som er rettslig bindende krav....
Selve avgjørelsen om trussel om tvangsmulkt må regnes som et enkeltvedtak, med mindre det uttrykkelig skulle være gjort unntak i lov. Dette følger uttrykkelig av forvaltningslovens § 2 tredje ledd, som fastsetter at avgjørelser som gjelder «bruk av særlige tvangsmidler for å få gjennomført et vedtak», anses som enkeltvedtak. I tillegg må slike avgjørelser regnes som enkeltvedtak etter § 2 første ledd bokstav b, , jfr bokstav a. Riktignok er formålet med både trusselen og betalingsplikten å gjennomføre det underliggende vedtaket. Avgjørelsen fastsetter imidlertid en plikt for den private, som oppstår i og med avgjørelsen, til å betale penger, forutsatt at visse betingelser som er stipulert i avgjørelsen, inntreffer. Avgjørelsen er dermed «bestemmende for rettigheter og plikter» il private enkeltpersoner, jf § 2 første ledd bokstav b, jf bokstav a»

Rettstilstanden er etter vår oppfatning helt klar, slik at det er ikke hjemmel for å ilegge tvangsmulkt når oppfyllelsen er umulig og det ikke er tiltakshaver som er skyld i umuligheten. Som sagt, her er det ene og alene nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre som er skyld i umuligheten, gjennom sitt vedtak i juni om å utsette saken til 20.8.2021. Jeg har en klar rett til å vente med riving til det foreligger endelig vedtak, og kan således ikke være skyld i den umuligheten som har oppstått, da jeg kun har benyttet meg av en lovlig rett til både å klage på vedtak og søke om nytt tiltak. Det er heller ikke mulig å rive et tilbygg i Frydalen landskapsvernområde om vinteren. I det aktuelle området kan snøen komme tidlig, noe som vil medføre at man ikke kan starte rivingen nå, for å fullføre den neste sommer, i dette området må man fullføre når man starter. I tillegg har man den situasjonen, som jeg som tiltakshaver nok en gang ikke er skyldig i, at det ikke er tillatt å kjøre inn til min seter i perioden 1.12 – 1.6. Å da både skulle få på plass rivingstillatelse og få noen som er snekkerknyndige til å rive og få etablert et tett og godt bygg innen 1.12, anses som et helt urimelig krav. Å få på plass dette i perioden 26.8.21 til 1.9.21 er et helt usannsynlig og sterkt urimelig krav. Det vil heller ikke være vesentlig ulemper for vernemyndighetene om dette tilbygget ikke blir revet før sommeren 2022. I den anledning viser jeg til at min advokat har tilbudt vernemyndighetene at vi kan skrive avtale om at tilbygget blir revet, gitt at jeg gis en rimelig frist for riving. På bakgrunn av dette mener jeg altså at bestemmelsen i Naturmangfoldloven § 73, 2. ledd pkt 5 fullt ut gjelder i denne saken, slik at vernemyndighetene ikke har adgang til å ilegge meg tvangsmulkt fra 1.9.21. Slik tvangsmulkt må da i stedet evt følge en ny, rimelig rivingsfrist, som tar hensyntil de spesielle forholdene som ligger til grunn med både fjell og stengte veger.

Selve byggesaken

Det klages også på vedtaket om å avslå det omsøkte tilbygget. Det har i hele saksforløpet fra 2018 fremstått som om avslag og pålegg har vært motivert ut fra det som har fremstått som utenforliggende hensyn. Målet har syntes å være at jeg, uansett saklige og vektige argumenter fra min side, skal nektes det eneste egnede tilbygget uavhengig av om det innebærer en usakelig forskjellsbehandling, misforståelser mht faktiske forhold etc. Det kan her nevnes at tilbygget ble oppført i 2017 på bakgrunn av det jeg uten tvil oppfattet som en klar muntlig tillatelse. I den anledning tør jeg å minne vernemyndighetene om at det er liten tvil juridisk sett at et muntlig ja er like bindende som et skriftlig ja. Det har også vært lagt stor vekt på min tidligere jobb som avdelingsleder for plan og byggesak, og hadde det ikke vært for nettopp den jobben, ville ikke jeg ha visst at et muntlig ja er like bindende og godt som et

skriftlig ja, og da ville vil følgelig aldri ha vært i denne situasjonen – for da ville jeg ikke turt å bygge basert på et muntlig ja. At daværende nasjonalparkforvalter muligens gikk ut over sin delegerte myndighet, kan umulig jeg lastes for, da jeg ikke har kjennskap til hva slag delegeringsreglement som foreligger mellom nasjonalparkstyret og sekretariatet. Det er på den bakgrunn at det også er søkt på nytt, for å se om man kan finne en mellomløsning som alle parter kan leve med, siden hele saken er utgått fra et muntlig ja fra nasjonalparkforvalter. Alternativt forutsetter jeg at vernemyndighetene dekker alle mine kostnader, da det ene og alene er dere å klandre for at dette ble en sak i det hele tatt. Dette er kostnader som i dag overstiger 500.000, til orientering.

Videre er det å påpeke at det hele veien har vært framlagt svært lite opplyste saker, der mine argumenter og dokumentasjon aldri har vært kommentert, sågar ikke framlagt, for nasjonalparkstyret. Da klagen på det opprinnelige tilbygget ble behandlet, var det ikke tid til å vente på at min advokat fikk utlevert etterspurt dokumentasjon, da skulle saken hastebehandles før det var overgang til nytt styre. Og i klagebehandlingen hos direktoratet valgte man å se bort fra det hele, da den saken etter deres syn kun omhandlet riving eller ikke riving. Sånn har det vært hele veien, og det er skremmende å se at et forvaltningsorgan så glatt overser forvaltningsloven og oppsyningsplikten, men kanskje enda mer skremmede å se at politisk valgte representanter ikke påpeker dette, eller tar det inn i saksbehandlingen på eget initiativ når man beviselig har fått tilsendt de dokumentene sekretariatet har utelatt, eller ikke har hatt tid til å vente på. Mitt møte med vernemyndighetene er udelt negativt, og jeg sitter ikke igjen med noen form for tillit til, eller for den saks skyld respekt for, verken det valgte styret eller sekretariatet. Det vil derfor være vanskelig for meg å skulle forholde meg til vernemyndighetene videre, så fremt vedtaket av 20.8.2021 ikke omgjøres til gunst for meg. Det vil da innebære at man kan se langt etter noen skjøtselsavtale for mine eiendommer, og uten skjøtselsavtale vil man ikke få på plass en juridisk bindende skjøtselsplan som omfatter mine eiendommer. Det vil heller ikke bli gitt tiltrede for videre botaniske undersøkelser, og det vil ikke bli utført tiltak som fortsetter å framelske den hagemarken eller de rødlisteartene som finnes på min seterkve. Det vil heller ikke bli gitt tillatelse til at vernemyndighetene utfører tiltak på min eiendom.

Når det gjelder argumentasjonen om at et tilbygg i vinkel ikke er i samsvar med tradisjonell byggeskikk, har vi tidligere lagt fram dokumentasjon på at dette ikke er tilfelle. Hågåsetra er den eldste setra på innsida av Krøkla, og den har siden den ble bygget på 1600-tallet en gang, hatt sel med vinkel, og en vinkel som er både lengre og bredere enn den vinkelen mitt tilbygg gir. I tillegg kan man umulig ta seriøst påstandene om at mitt tilbygg ødelegger seterlandskapet, når man ser at nasjonalparkstyret selv har både gitt tillatelse til og økonomisk støttet tiltak som rent ut ødelegger for seterlandskapet på Fryvollen. Her vises det til inngjerdingen som er utført mellom Byrsetra og Skoesetra, samt sankekevea og gapahuken som er satt opp til bruk for Sødorp og Kvam Hestavlslag ved Øyasetra. Alle elementer forutsettes å være kjent for Nasjonalparkstyret, og det forutsettes da også at sekretariatet kan bistå direktoratet med bilder av disse tiltakene. Alle de tre nevnte tiltakene er klare fremmedelementer i et seterlandskap, og bryter både hver for seg og sammen med formålet i vernebestemmelsene. Dette igjen underbygger påstanden om at jeg er utsatt for en usakelig forskjellsbehandling. Dette understøttes også av at det er gitt tilsvarende tillatelser som den jeg nektes, i Grimsdalen landskapsvernområde. Dokumentasjon på dette er tidligere innsendt, i de dokumentene nasjonalparkstyret ikke kunne vente på og som direktoratet ikke ville ta stilling til, og forutsettes derfor at man ikke må sende inn på nytt i denne saken.

Avslutning

Det klages altså både på rivingsfrist med tilhørende tvangsmulkt, og på selve avslaget om å få føre opp et redusert tilbygg. Det bes om at klagen gis oppsettende virkning, særlig når det gjelder punktet om rivingsfrist, og vises til at man etter Naturmangfoldsloven §73, 2. ledd pkt 5, ikke har anledning til å ilegge tvangsmulkt når det utgjør en umulighet å gjennomføre det pålagte tiltaket.

Vinstra 26.8.2021

Hanne Hvattum
(sign)
eier av gnr 290 bnr 1

Kopi:
Miljødirektoratet
Klima- og miljødepartementet

Arkivsaksnummer: 2021/4602-4

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 21.05.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	30/2021	25.06.2021

Frydalen LVO - Søknad om tilbygg på Byrsetra gbnr 290/1 i Nord-Fron kommune - Hanne Hvattum

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gir avslag på søknad av 5.mai 2021 om tilbygg på Byrsetra gbnr 290/1 Nord-Fron kommune, Frydalen landskapsvernområde. Avslaget er begrunnet med at det omsøkte tilbygget ikke er i tråd med forvaltningsplan og lokal byggeskikk og vil virke uheldig inn på landskapets art og karakter, jf. § 3 punkt 1.3 bokstav d i verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde.

Bevaring av seterbebyggelse er en del av verneformålet i Frydalen landskapsvernområde, og gradvise endringer av bebyggelsen ved tilbygg og oppgraderinger kan medføre at setrene mister sitt særpreg og blir mer lik vanlige hytter og fritidsbebyggelse. En slik utvikling vil være i strid med verneformålet og vil kunne uthule vernet.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 25.06.2021

Jørn Eriksen stilte forslag:

«Saken blir utsatt i påvente av en befarng.»

Forslaget fra Jørn Eriksen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken blir utsatt i påvente av en befaring.

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Korrigert søknad - Frydalen LVO - dispensasjon - tilbygg til Byrsetra - gbnr 290/1 - Hanne Hvattum
- 2 E-post
- 3 Gnr 343 bnr 10
- 4 Gnr 331 bnr 74
- 5 Gnr 331 bnr 73
- 6 Vedlegg til søknad av mai 2021 e s
- 7 Nasjonalparkstyrets avslag på søknad om tilbygg
- 8 Miljødirektorates endelige avgjørelse klage på avslag om tilbygg
- 9 Nasjonalparkstyrets pålegg om retting
- 10 Miljødirektoratets avgjørelse klage på pålegg om retting
- 11 Miljødirektoratet endring av tidsfrist for retting av tiltak

Saksopplysninger

På vegne av sin klient Hanne Hvattum søker advokat Stein Ove S. Gordner om tillatelse til oppføring av tilbygg på Byrsetra gbnr 290/1 i Nord-Fron kommune. Søknaden er datert 5.mai 2021.

Søknaden er omfattende og bringer opp momenter som har vært vurdert i tidligere saker, knyttet til søknader og klagebehandling. Flere av momentene har derfor vært vurdert av både nasjonalparkstyret og Miljødirektoratet tidligere. Det vises til vedlegg i saken.

Det er av denne grunn gjort et utdrag av hva som nå konkret omsøkes i saksfremlegget, men hele søknaden er vedlagt (vedlegg 1)

«Søknaden går ut på et påbygg i lengderetning på tilbygget oppført i 2003, slik at lengden blir på 3,90 meter innvendig. Tilbygget fra 2003 har i dag en innvendig lengde på 2,35 meter. En reduksjon av tilbygget ut over dette gjør at det ikke blir mulig med soverom. Soverommet er i dag nedskalert så mye det går, dvs plass til en seng på 1,90 x 0,75 som i dag nærmest er

under normalt minstemål. På badet må det være plass til en kasse med mål 78 cm x 35 cm i tilknytning til toalettet for pumpe og vanntank (selve toalettet har en lengde ut i rommet på 55 cm), dvs at toalettet trenger 78 cm x 90 cm for å få plass.

Samtidig søkes det i tillegg om at selve taket kan bestå, og således kan danne et overbygg over en liten sval foran inngangsdøren.

«Så langt vi kjenner til har det i en rekke tidligere saker vedrørende godkjenning av tilbygg og utbygging innfor verneområdene, vært lagt avgjørende eller betydelig vekt på antall soveplasser mv. og om endringer kan føre til at økt bruksfrekvens og -belastning. Noen eksempler på saker hvor dette er tillagt vesentlig betydning for vurdering og vedtak i byggesaker er vedlagt. Noen deler er markert, men markeringene er ikke nødvendigvis uttømmende.

Tatt i betraktning at antall soveplasser, og derigjennom utnyttelsen av og belastningen på eiendommen kan være av betydning skal det her nevnes at antatte realistiske soveplasser i de ulike alternativene vil være.

Alternativ 0 = tilbakeføring til slik tilbygget var 2003- 2016

Selet: 6 sengeplasser fordelt på 2 x familiekøye i samme rom.

Kokkuset: 5 sengeplasser fordelt på 1 vanlig køyeseng og 1 familiekøye

Totalt 11 sengeplasser

Det omsøkte alternativet tilbygg på totalt 1,75 meter + sval

Selet: 5 sengeplasser fordelt på 1 familiekøye og 1 dobbeltseng i samme rom i opprinnelig del av selet.

+ en enkeltseng med bredde 75 cm i tilbygg (her er det ikke plass til verken køyeseng eller bredere seng).

Totalt 6 sengeplasser

Det er nødvendig påpeke at antall og typer senger ikke er tilfeldig. Forholdet er at Hanne Hvattums mor, som er kårberettiget på gården (Byre) og dermed også på setra (Byrsetra) har – som vanlig er – en tinglyst bruksrett til setra. Hanne Hvattum er gift og har to små barn. For å få til den nødvendige plasseringen av den enkelte, blir ovenstående fordeling av sengeplasser den naturlige og i noen grad den eneste mulige».

.....

«Som nevnt innledningsvis mener Hanne Hvattum at hun fritt kan søke om bygningsmessige endringer på setra. Dette er derfor en søknad, som det er et sterkt håp om at kan undergis en uhildet, grundig og konstruktiv vurdering, og at det tas hensyn til alle sider av saken, slik at det forhåpentligvis kan være mulig å komme til en løsning som alle parter er vel tjent med. Dersom noe skulle være uklart, eller det for øvrig er behov for ytterligere opplysninger ber jeg om at jeg kontaktes, slik at jeg kan forsøke å avhjelpe dette

Fasadetegninger:

Plan:

Figur 1: Fasadete- og plantegninger på tilbygg vedlagt søknad av 5.5.2021. Rød ramme viser omsøkt tilbygg.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Frydalen landskapsvernområde til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Utvidelsen av Rondane nasjonalpark og opprettelsen av Frydalen landskapsvernområde ble vedtatt i kongelig resolusjon 24. oktober 2003. Formålet med opprettelsen av Frydalen landskapsvernområde er å:

- *ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,*
- *ta vare på leveområder for villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,*
- *ta vare på landskapsformene.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Vernebestemmelsene § 3 punkt 1.1 fastslår at området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som veibygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

I medhold av § 3 punkt 1.3 bokstav d kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til ombygginger og tilbygg til eksisterende bygninger i tråd med forvaltningsplanen.

Forvaltningsplan

s.38

Utfordringene knyttet til ombygginger og tilbygg er at disse tiltakene kan endre landskapets karakter og dermed verneverdier. Utvidelser av bygningsmassen kan også føre til økt bruk og ferdsel inn i villreinens leveområde. Utfordringer knyttet til bebyggelse ligger spesielt i landskapsvernområdene, der bygningsmassen er størst.

s. 41

- Behovsvurderinger for tilbygg og nybygg vil være strengere i nasjonalparkene enn i landskapsvernområdene. Forvaltningsmyndigheten vil be fagkompetanse i kommune og/eller fylkesmannen om en vurdering av landbruksmessige behov for utvidelser og nybygg.

- Behov tilknyttet fritidsbruk vil vurderes strengere enn behov tilknyttet landbruk. Utover estetiske og kulturhistoriske hensyn vil tiltak knyttet til fritidsboliger bli vurdert ut fra den effekt det kan ha på ferdselen inn i områder som er viktige for villrein. Denne vurderingen vil ses i lys av den praksis som råder etter PBL for alle byggesaker innenfor og inntil villreinens leveområde, slik det avgrenses i fylkesdelplanen for Rondane.
- Følg tradisjonen hvis det er behov for mer areal. Vurder om annet eksisterende hus som er ute av bruk kan gis ny funksjon framfor å oppføre nytt hus. Utbedring av eksisterende hus skal prioriteres dersom dette er teknisk mulig.
- Ved vedlikehold / restaurering / ombygging / rekonstruksjon av bygninger med kulturhistorisk verdi bør det brukes opprinnelige materialer og håndverksteknikker. Det skal ikke brukes trykkimpregnert virke. Hovedprinsipp må være å skifte ut minst mulig, dvs. maksimal gjenbruk av materialer. Kun utskifting der det er nødvendig for å utbedre/stabilisere skader.
- I tillegg til å følge retningslinjene i dette kapitlet vil forvaltningsmyndighetene samrå seg med kulturvernmyndighetene når det gjelder plassering og utforming i forbindelse med alle byggesaker som krever dispensasjon etter verneforskriften. Fylkesmannen i Oppland har gitt ut Raddum 2007) som blant annet gir råd om hvordan vedlikehold av og tilbygg på seterhus kan skje med utgangspunkt i tradisjonell byggeskikk, og med spesielt fokus på Grimsdalen. Det kan ved byggetillatelse stilles vilkår om mer detaljert utforming, i tråd med råd/retningslinjer i veilederen.

s. 42 om tilbygg og ombygginger

Påbygninger/ombygninger er ikke å anse som vedlikehold, og en må derfor søke om tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Søknad om ombygninger og utvidelse vil behandles strengere innenfor nasjonalparkene enn innenfor landskapsvernområdene.

Forutsetninger som må oppfylles for at det kan gis dispensasjon for tilbygg/ombygninger er blant annet at:

- Byggetiltaket skal være forankret i konkret behov (som vedplass, do e.l) som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse
- Tilbygget må være vesentlig mindre enn eksisterende grunnflate, svært små buer bør ikke påbygges

Forvaltningsmyndigheten vil kunne stille vilkår om eksteriørmessig utforming, farge og materialvalg av ombyggingen/påbygg i samsvar med tradisjonell byggeskikk eller tilpasset bygningen/bygningsmiljøet for øvrig. Vilkår kan også være begrunnet i landskaphensyn. Montering av eksempelvis vinduer og pipe på bygg som av tradisjon ikke har slike elementer vil vurderes strengt.

Ved behandling av søknad om bygging av terrasser/verandaer skal det legges vekt på generelle kulturhistoriske og estetiske vurderinger. Terrassen/verandaen/plattingen bør

- Søkes lagt så nært bakkenivå som mulig
- Være mindre enn 1/3 av fritidsboligens bebygde areal

- Bygges ut fra en vegg, dersom den ikke følger bakkenivå (og maks ut fra to vegger dersom den anlegges som en «platting»)
- Tillatelse til bygging av platting/veranda vil ikke bli gitt i seter- kulturlandskapsområder

s.43

Når søknad om ombygging/tilbygg skal behandles vil forvaltningsmyndighetene ta utgangspunkt i følgende retningslinjer:

- Utbedring av eksisterende hus bør prioriteres dersom det er teknisk mulig. Hovedprinsippet bør være å skifte ut minst mulig, dvs. maksimal gjenbruk av materialer. Kun utskiftninger der det er nødvendig for å utbedre/stabilisere skaden.
- Vurder om det er andre hus som er ute av bruk som kan dekke behovet for tilbygg ved at det gis ny funksjon framfor å oppføre nye hus.
- Ta hensyn til den strukturen og målestokken som er på setra/seterområdet eller som bygningen har fra tidligere. Tradisjonen med hensyn til plassering i terreng, form og materialbruk er viktig å videreføre, eksempel panel, takutstikk, tekking og farge. Terrenginngrep må minimaliseres.
- Tilbygg bør underordne seg eksisterende hus, enten ved å videreføre uttrykket eller gjennom å markere at det er nytt. For eksempel kan tilbygg til lafta hus gjerne være i bindingsverk, mens eksisterende hus er utgangspunkt for formen.
- Følg tradisjonen når det er behov for mer areal. Noen steder er det naturlig at lange smale seterhus forlenges. Utvidelse skal skje i lengderetningen. I andre områder er det tradisjon for å oppføre flere mindre, frittstående enheter framfor en stor. Det blir da en avveining mellom at tillatelse til nybygg vil behandles svært restriktivt med hensyn til bestemmelsene i forskriften, og hensynet til tradisjonell byggeskikk som kanskje tilsier at et nytt lite bygg ville være ønskelig ut fra bygningstradisjonen i området.
- Bygningens uttrykk bør primært beholdes. Det bør for eksempel unngås at seterhus eller andre verdifulle bygninger får preg av hytter ved at de oppgraderes til ny standard. Uteplass eller terrasse skal etableres på nivå med terrenget og skal ikke ha rekkverk.

Naturmangfoldloven

Denne saken må i tillegg til verneforskrift og retningslinjer i forvaltningsplan også vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmfør § 7.

Presedens

Også ved enkeltsaker som gjelder små tiltak, må det ses hen til presedensvirkningene ved at andre kan få dispensasjon til tilsvarende tiltak. Presedensvirkninger avhenger for det første av sannsynligheten for at andre vil søke om dispensasjon til tilsvarende tiltak og for det andre av konsekvensene for verneverdiene og verneformålet av at det blir gitt dispensasjon til

tilsvarende tiltak.

Momenter ved vurdering av sannsynlighet for at et vedtak vil skape presedens vil blant annet kunne være hvor mange andre bygninger det er i verneområdet som vil kunne søke om samme tiltak, om det er spesielle forhold knyttet til saken som tilsier at den kan særbehandles og om tiltakstypen er behandlet i forvaltningsplan med klar avgrensning av hva som kan tillates.

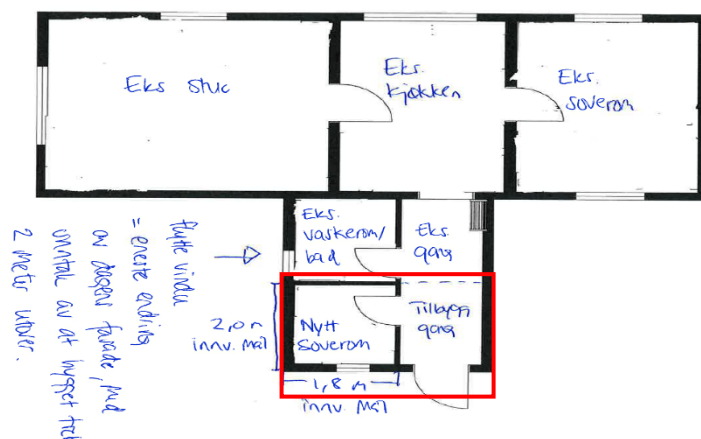
Vurdering

Nasjonalparkstyret har tidligere avslått en søknad fra tiltakshaver datert 15.6.2017 om å oppføre et tilbygg til eksisterende tilbygg i lengderetningen på Byrsetra, jf nasjonalparkstyrets vedtak datert 8.6.2018. Avslaget ble påklaget og i klagesaken endret ikke nasjonalparkstyret sitt tidligere vedtak, jf. vedtak datert 13.9.2018. Klagen ble oversendt Miljødirektoratet som opprettholdt styret sitt avslag i endelig vedtak datert 28.1.2019.

Miljødirektoratet har i vedtak datert 5.10.2020 gitt pålegg om riving av oppført tilbygg. Fristen er satt til 1.september 2021 (jf. vedtak datert 25.1.2021). Jf vedlegg i saken.

Under vises plantegning oversendt fra tiltakshaver i forbindelse med søknad i 2017 som er blitt avslått av nasjonalparkstyre i 2018, samt bilde av setra etter at dette tilbygget var oppført (ble oppført før det forelå behandling av søknad. Tiltaket fikk avslag og Miljødirektoratet opprettholdt avslaget i behandling av klagen). Miljødirektoratet har gitt vedtak om riving av dette tilbygget som vist under i rød ramme.

Både i vedtak om avslag fra nasjonalparkstyret og Miljødirektoratets endelige vedtak i klagesak på søknad om tilbygg fra 2017 er det tilbyggets utforming som det er lagt vekt på, i tråd med fylkeskommunens uttalelser.

Figur 2: Plantegning fra søknad datert 15.juni 2017, rød ramme viser tilbyggets utforming.

Bilde 1: Byrsetra

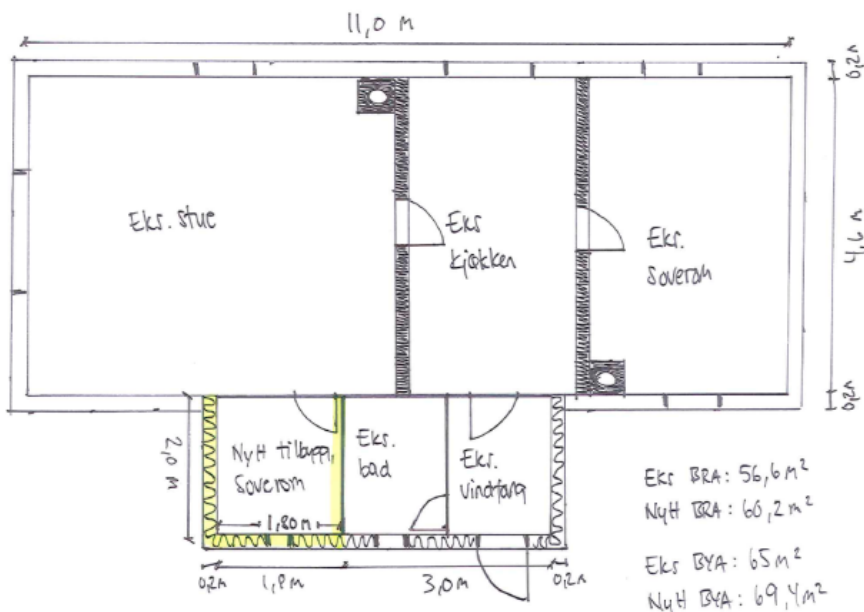
Bilde 2: Byrsetra

Figur 3: Bilder fra behandling av klage på avslag på søknad om tilbygg fra 2017.

Angående gjeldende tillatelse datert 30.9.2016

Tiltakshaver har en gjeldende tillatelse med vilkår til oppføring av tilbygg på Byrsetra. Nasjonalparkstyrets vedtak av 30. september 2016 baserer seg på søknad av 12. juli 2016 og tegninger vedlagt denne søknaden. Tegninger her viste tilbygg med soverom. Dette var også bakgrunnen for at det ble satt vilkår om at eksisterende soverom i kokkhuset skulle avvikles slik at kokkhuset ble et rent uthus uten soverom.

Som tidligere nevnt er vedtak datet 30. september 2016 ikke et pålegg, men en tillatelse til å oppføre et tilbygg. Tiltakshaver står selvsagt fritt til å avstå fra å gjennomføre dette tiltaket.

Figur 4: Plantegninger fra søknad 12. juli 2016 som var grunnlaget for vedtak av 30. september 2016.

Vurdering av foreliggende søknad

Nasjonalparkstyret gjør vedtak på bakgrunn av verneforskrift, forvaltningsplan og i flere saker innhenter vi også fagkompetanse fra andre. I kulturlandskapsområder der seterbebyggelsen er en del av verneformålet er det vanlig praksis å innehente uttale fra fylkeskommunen. Det gjøres vurderinger og avveininger i saken basert på alle disse forhold. Nasjonalparkstyret besitter ikke særskilt kompetanse på tradisjonell byggeskikk og som tidligere opplyst er det praksis å følge fylkeskommunens anbefalinger i saker som handler om seterbebyggelse og kulturlandskap. Det er flere saker som søker selv viser til som underbygger dette.

I tidligere søknad fra 2017 om et tilbygg i lengderetningen på eksisterende tilbygg ble det innehentert uttale fra både fylkeskommunen og Gudbrandsdalsmusea. I tillegg til konkret vurdering av tegninger av godkjent tilbygg og tegning knyttet til endringssøknad, var uttalen fra kulturminnemyndigheten også av mer generell karakter. Også søker viser til denne uttalen i sin foreliggende søknad. Det vises til følgende del av uttalen til fylkeskommunen fra 2017 basert på endringssøknad av 15.juni 2017 der det var søkt om å bygge på i tilbyggets lengderetning istedenfor langsetter selhusets ene langvegg:

«I forhold til byggeskikk anbefaler vi vanligvis at seterbygninger utvides i lengderetningen istedenfor med et tilbygg i vinkel. Vinkelen blir mer dominerende i det nye forslaget, så vi foretrekker det opprinnelige tilbygget.»

Gudbrandsdalsmusea sa også følgende i uttale til søknaden i 2017:

«Ang tilbygg på seterhus i landskapsvernområder:

Gamle seterhus har i vårt område ei form og ein storleik vi kjenner att. Ofte tredelt, nokon gonger to-delt. Hovudforma kjenner vi uansett att, som ein litt lang og smal bygning som ligg godt i terrenget. Materialet er tømmer/ laft og med taktekking med naturlege material, anten torv eller skifer. Dette pregar bygningsmiljøet i kulturlandskapet, i enda større grad da LVO vart oppretta.

For å unngå og miste særpreget ved byggeskikken og i neste rekkje kulturlandskapet ønskjer vi lite endring på hovudform og bygningsmateriale.

Tilpasningar til ny bruk vil alltid koma i eit levande kulturmiljø, da ønskjer vi å innrette endringar etter hovudform på bygning eller i tunstruktur, slik at ikkje det nye vil endre dette inntrykket. Ein bør underordne seg det opphavlege. Ein ser mange eksempel på inngangssval med både saltak og pulttak, som regel er veggane kledd utvendig. Taka på desse ligg under hovudmønet og utbygget er så lite dominerande at dei ikkje påverkar inntrykket av sjølve seterhuset.

Byggeskikken bygger mykje på naturlege tilhøve, men og mykje på eit bevisst syn på forhold mellom lengde, breidde, høgde og volum»

I foreliggende søknad er det i likhet med søknad fra 2017 som fikk avslag, søkt om et tilbygg i lengderetningen på eksisterende tilbygg. Det er i foreliggende søknad gjort en mindre en justering på tilbyggets lengde ved at vegglivet er trukket noe inn. Dette innebærer at omsøkt

tilbygg lengde på vegglov er justert ned til 3,90 innvendig mål fra tidligere behandla søknad hvor tegning viser innvendige mål på 4 meter. Det søkes i foreliggende søknad om at tilbyggets taklengde trekkes ut slik at taket danner en sval over inngangspartiet hvor det er vist et mindre rekkverk på hver side av inngangspartiet. I tillegg viser plantegningen at romfunksjonene bad og soverom har endret plassering sammenlignet med tidligere søknad som fikk avslag.

Nasjonalparkforvalters vurdering er at foreliggende søknad er en mindre justering av det som ble omsøkt i 2017 og fikk avslag. Nasjonalparkforvalter har likevel vurdert at søknaden bør realitetsbehandles.

Oversendte plantegninger og fasadetegninger viser at foreliggende søknad om tilbygg fremdeles skjer i lengderetningen av eksisterende tilbygg og at total lengden på omsøkt tilbyggs lengde er marginalt mindre enn det som er vurdert tidligere.

Kulturminnemyndighetens uttale som er gjort tidligere og som vurderer nettopp et tilbygg til eksisterende tilbygg i lengderetning, anses derfor like relevant. Det er i foreliggende søknad omsøkt en utvidelse av eksisterende tilbygg i lengderetningen. Av denne grunn har det ikke blitt ansett nødvendig å innehente en ny uttale fra kulturminnemyndigheten som vi skal samrå oss med i byggesaker. De faglige rådene som er knyttet til tilbyggets plassering er derfor lagt til grunn også i foreliggende sak.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i Frydalen landskapsvernområde er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med ny regional plan for villreinen i Rondane og Sølnekletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel. Det er gjennomført kartlegginger av biologisk mangfold i Frydalen, og området har stor verdi med hensyn til biologisk mangfold knyttet til kulturlandskapet (§ 8).

I følge verneforskriften er Frydalen landskapsvernområde vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Bevaring av seterbebyggelse i Frydalen LVO er en del av verneformålet. Gradvise endringer av bebyggelsen ved tilbygg og oppgraderinger kan medføre at setrene mister sitt særpreg og blir mer lik vanlige hytter og fritidsbebyggelse. En slik utvikling vil være i strid med verneformålet og vil kunne uthule vernet.

Det er påpekt i forvaltningsplanen at bygningenes uttrykk primært bør beholdes. Det bør for eksempel unngås at seterhus får preg av hytter ved at de oppgraderes til ny standard. Tilbygg skal også tilpasses bygningsmiljøet for øvrig med hensyn til eksteriørmessig utforming og plassering i tunet.

Tidligere gitte avslag var begrunnet i at omsøkt tilbygg endret setras visuelle uttrykk og var utslagsgivende for et at tiltakshaver ikke fikk tillatelse. Det visuelle uttrykket knyttet til foreliggende søknad er tilsvarende med hensyn til tilbygg i vinkel og endring av hovedform. Også foreliggende søknad gjør allerede eksisterende vinkel mer dominerende. Faglige råd tilsier at i henhold til byggeskikk anbefales at seterbygninger utvides i lengderetningen og at

tilbygg ikke endrer hovedformen på seterbygningen. Søker viser til at seterbygningens form allerede er endret ved at det er oppført et tilbygg fra tidligere, dvs før vernevedtaket trådte i kraft. At seterbygningen allerede var endret fra hovedformen når vernet trådte i kraft, gjør ikke at det er ønskelig å forsterke denne endringen ved å forlenge eksisterende tilbygg og bidra til å endre hovedformen ytterligere.

Det vises i denne sammenheng også til Miljødirektoratets behandling av klagesak og pålegg om riving. Miljødirektoratet er overordnet myndighet og deres begrunnelse vil være retningsgivende for nasjonalparkstyret.

Forvaltningsplanen viser til at om det bygges terrasser eller plattung (som for øvrig vises til ikke vil bli gitt i seter- og kulturlandskapsområder) skal disse ikke ha rekkverk.

Fasadetegning i søknad viser en sval foran inngangsparti der det er etablert et mindre rekkverk på hver side (jf fasadetegninger i figur 1). Nasjonalparkforvalter legger derfor til grunn at verken plattung eller rekkverk er tradisjon på seterbebyggelse.

Figur 6: Tegning av Byrsetra slik det nå er bygd (ulovlig). Fra dokumenter oversendt fra søker datert 14.4.2021

Nasjonalparkforvalter vurderer at omsøkt tiltak i søknad datert 5.5.2021 kan endre landskapets art eller karakter, som igjen kan forringe verneverdiene i Frydalen landskapsvernområde på sikt. Det er utformingen av tilbygget og at tiltaket vil forsterke vinkelen og ikke følge byggeskikken som tilsier at hovedformen på seterhuset skal være lant og smalt.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene og konsekvensene av omsøkt tiltak er tilfredsstillende og føre-var prinsippet legges ikke til grunn. Bare i Frydalen landskapsvernområde er det registrert 44 seterhus, sel, rorbuer o.l. En eventuell tillatelse i denne saken vil føre til at saken får en presedensvirkning for andre liggende søknader, både i Frydalen og i andre områder. Gradvise endringer av bebyggelsen ved tilbygg og oppgraderinger kan medføre at setrene mister sitt særpreg og blir mer lik vanlige hytter og fritidsbebyggelse som gjør at en samlet belastning av slike endringers virkning på seterbebyggelsen som verneverdi blir stor (nml § 10). En slik utvikling vil også være i strid med verneformålet og vil kunne uthule vernet.

Med bakgrunn i denne vurderingen vil det ikke være nødvendig å vurdere §§ 11-12 i naturmangfoldloven.

Nasjonalparkforvalter har ikke vurdert forholdet til sengeplasser og ferdsel inn i villreinens områder. Dette ble heller ikke gjort ved behandling av søknad fra 2017, da omsøkt tilbygg er vurdert i forhold til seterlandskap og kulturverdier og funnet å stride mot formålet om bevaring av seterbebyggelsen. I gjeldende vedtak om tilbygg datert 30.9.2016 er det satt vilkår om at dersom tilbygg med soveromsfunksjon oppføres på selhuset, skal soverom i kokketet avvikles.

Konklusjon

Sekretariatet mener at den omsøkte endringen vil endre bygningens hovedform, og at ved å bygge på det allerede eksisterende tilbygget i lengderetningen vil en forsterke bygningens vinkelform. Dette i likehet med tidligere søknad om om tilbygg datert 15.juni 2017 som også viste et tilbygg på eksisterende tilbygg i lengderetningen. I likhet med avslag gitt på denne søknaden fra 15.6. 2017 mener nasjonalparkforvalter at foreliggende søknad også bryter med verneformålet der seterbebyggelsen utgjør en vesentlig del av landskapets egenart. Det vises til at Miljødirektoratets begrunnelse i forbindelse med tidligere klagesak og pålegg om riving er retningsgivende for nasjonalparkstyret. Søknaden tilrås avslått.

Hanne Hvattum
Byrevegen 45 A
2640 VINSTRA

Trondheim, 28.01.2019

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/11330

Saksbehandler:
Marit Doseth

Avgjørelse i klagesak - klage på avslag på søknad om tillatelse til oppføring av tilbygg på seterbygning i Frydalen landskapsvernområde

Miljødirektoratet tar ikke klagen til følge. Det er lagt vekt på at nasjonalparkstyret sitt vedtak er i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen og de faglige uttalelsene fra kulturminnemyndighetene.

Det vises klage av 11. juli 2018 på Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt avslag på søknad om tilbygg på seter på Fryvollen, i Frydalen landskapsvernområde datert 27. juni 2018. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre oversendte saken til Miljødirektoratet i brev datert 18. oktober 2018.

Sakens bakgrunn

Hanne Hvattum søkte den 12. juli 2016 om tillatelse til å oppføre et tilbygg på 3,6 m² på Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde. Det opplyses at tilbygget skal benyttes til et ekstra soverom slik at hele familien får soveplasser inne i seterbygningen. Tilbygget ønskes oppført slik at det eksisterende tilbygget utvides langs den gamle seterbygningen.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ga den 30. september 2016 Hanne Hvattum tillatelse til tilbygg som omsøkt.

I e-post datert 15. juni 2017 tar Hanne Hvattum på nytt kontakt med nasjonalparkstyret og ber om at eksisterende tilbygg utvides med tilsvarende størrelse i lengderetning og ikke i bredden, langs den gamle seterbygningen som det tidligere var gitt tillatelse til. Denne løsningen vil medføre at vinkelen på bygningen blir mer fremtredende. Det uttrykkes at dette ikke vil medføre store endringer i fasaden og man slipper å lage hull i tømmerveggen på den opprinnelige setra fra 1700-tallet.

Nasjonalparkforvalter ber fylkeskommunen om merknader til forespørselen i e-post datert den 22. juni 2017.

I e-post datert 26. juni 2017 blir Hvattum orientert om at fylkeskommunens anbefaling er at utvidelsen bør skje som opprinnelig omsøkt siden vinkelen på bygningen da blir mindre

dominerende. Det opplyses også at de foreslåtte endringene er så vesentlige at de krever ny behandling og at neste styremøte er den 15. september. Samtidig orienteres det om at det i saker som gjelder utforming og plassering av bygninger, så innstiller forvalter i samsvar med rådene fra fylkeskommunen. Hvattum bes om å gi tilbakemelding dersom hun ønsker en ny behandling av saken.

Samme dag besvarer Hvattum e-posten og ber om at søknaden om endringer blir tatt til behandling på nasjonalparkstyrets septembermøte. Det vises blant annet til dårlige grunnforhold på det opprinnelige søkerstedet og at den lave takvinkelen på tilbygget det er gitt tillatelse til, kan medføre tyngdeproblemer ved store snømengder. Fasadeendringene hevdes å bli mindre med de nye planene og at endringene ikke vil påvirke verken omgivelsene eller villreinen.

Nasjonalparkforvalter informerte Hvattum i e-post datert 9. april 2018 at han den 16. februar 2018 oppsøkte setra for å ta bilder som skulle benyttes som grunnlag for fylkeskommunens faglige vurdering. Forvalter konstaterte da at utvidelse hadde funnet sted i samsvar med endringssøknaden som ennå ikke hadde blitt behandlet av styret. Hvattum ble bedt om å kommentere saken.

Henvendelsen ble besvart samme dag. Hvattum opplyser at det er riktig at tilbygget allerede var oppført og at grunnen blant annet var den lange saksbehandlingen til nasjonalparkstyret. Også nasjonalparkstyrets tillatelse fra 2016 og kommunens igangsettelsestillatelse bidro til at tilbygget ble oppført i god tro. Det opplyses at det opprinnelige tilbygget fra 2002 viste seg å ha skader i gulv og vannskader, og at det ikke var forsvarlig å avvende den uforholdsmessige lange saksbehandlingstiden til nasjonalparkstyret. Leie av snekker i to omganger, først til utbedringer av skader og så til oppføring av tilbygg, ville ha blitt uforholdsmessig kostbart. Det hevdes også at den tradisjonelle formen på setra uansett ikke lenger var i hevd, i og med tilbygget fra 2002. Utvidelsen av tilbygget var på ca. 6 m².

Rondane og Dovre nasjonalparkstyre behandlet endringssøknaden i møte den 27. juni 2018. Søknaden ble avslått. Begrunnelsen var at endringen ikke er i samsvar med tradisjonell byggeskikk og heller ikke er tilpasset bygningsmiljøet forøvrig. Tilbygget medfører at vinkelen på bygningen blir større og mer dominerende. Styret mente at endringen ikke ble vurdert å være i tråd med verneformålet der seterbebyggelsen utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

I vedtaket vises det også til uttalelse fra Gudbrandalsmusea hvor det blant annet uttrykkes at for å unngå å miste særpreget ved byggeskikken og i neste rekke kulturlandskapet, ønskes det lite endring på hovedform og bygningsmateriale på seterbebyggelsen og at endringer bør tilpasses det opprinnelige. Et tilbygg i samsvar med endringssøknaden vil gi et tilbygg i vinkel til setra, og størrelsen og takhøyden vil endre hovedformen på bygningen.

Styret viser også til forvaltningsplanen for verneområdet hvor det gis retningslinjer for hva som skal vektlegges ved søknader om ombygging og tilbygg i den sonen hvor Byrsetra ligger. Her heter det blant annet at tilbygg/ombygging skal tilpasses bygningsmiljøet forøvrig med hensyn til eksteriørmessig utforming og plassering i tunet. Behov tilknyttet fritidsbruk skal ifølge forvaltningsplanen vurderes strengere enn behov tilknyttet landbruk.

Styret beklager at saksbehandlingstiden har vært forholdsvis lang og begrunner årsakene til dette nærmere.

Klagen

I brev datert 11. juli 2018 påklager Hanne Hvattum nasjonalparkstyret sitt vedtak. Klagen begrunnes i fem hovedpunkter og omhandler i korthet:

Forskjellsbehandling

I klagen vises det til sak fra 2011 hvor det ble gitt tillatelse til å rive eksisterende seterhus og å oppføre et nytt. I denne saken var bygningen allerede oppført (i 2005) uten at det var gitt noen tillatelser. Styret uttrykte at den saken var så spesiell at den ikke ville skape presedens. Det ble vist til at bygningen ikke var i strid med verneformål og verneverdier, og at bygningen allerede var oppført. Klager mener at det ut fra begrunnelsen i den saken kan synes som om det er lettere å få tillatelse dersom bygningen allerede er oppført. Klager fremholder at tilbygget på seterhuset på Byrsetra har fått tillatelse etter plan- og bygningsloven og at samlet areal er innenfor gitte retningslinjer. Ingen av delene var tilfellet i saken fra 2011. Klager mener at styret ikke har vektlagt at opprinnelig seterbygning er beholdt i sin helhet.

Det vises også til en sak hvor det er gitt tillatelse til oppføring av hytte på snaufjellet ved Avstjønnå. Det sies at denne hytta befinner seg i villreinens leveområde og er vesentlig større enn hva det vanligvis gis tillatelse til. Klager mener standardhevinger også må kunne finne sted på eldre bygninger og at forvaltning av verneområdet ikke må medføre at bruken av seterbebyggelsen opphører. Klager opplyser videre at det ble fremmet krav om erstatning som følge av vernet, men at kravet ble avslått med den begrunnelse at vernet ikke var til hinder for utvidelse og oppgraderinger. Klager mener at omsøkte sak viser at dette ikke medfører riktighet.

Det hevdes at endringssøknaden gir en bygning som samsvarer mer med tradisjonell byggeskikk enn hva tilfellet er om utbyggingen gjennomføres i henhold til gitte tillatelse. Klager mener det må være viktigere at den tradisjonelle takvinkelen opprettholdes enn at selve bygningskroppen får en tydeligere vinkel, siden setra allerede er vinkelformet. Takvinkelen på tilbygget er 25 grader i henhold til endringssøknaden. Dette samsvarer med takvinkelen på resten av bygningen og er også det som er vanlig på seterbebyggelsen i området.

Feil i saksutredningen

Klager mener at det feilaktig blir oppgitt at setra har et inngangsparti. Det korrekte er at setra har et tilbygg med to rom. Det ble opprinnelig søkt om å øke bredden på dette tilbygget og ikke lengden på selve seterhuset, et soverom her ville ha medført en utvidelse på ca. 18 m² for å få en rasjonell romløsning. Med en slik utbygging vil seterhuset ha blitt mer ruvende i terrenget. Slik utbyggingen er i dag, er utvidelsen knapt synlig for forbipasserende. Klager mener det er meget beklagelig at en offentlig tjenestemann forsøker å villedende politiske representanter.

Dårlig saksutredning og manglende veiledning og informasjon

Det hevdes at hensynet til klager ikke i tilstrekkelig grad er blitt avveid mot verneinteressene. Saken er heller ikke tilstrekkelig opplyst, jf. forvaltningsloven § 17 og informasjonen om forhold som vedrører saken har vært for dårlig. Blant annet trodde klager på bakgrunn av de opplysninger som ble gitt, at endringssøknaden bare var en formalitet. Styret vektla ikke at tilbygget allerede var

oppført i henhold til byggetillatelse gitt etter plan- og bygningsloven og iverksettelsen skyldes også den manglende informasjonen fra vernemyndigheten. Disse omstendighetene medførte at klager handlet i god tro ved oppføringen av tilbygget. Det var dessuten fornuftig ressursbruk da nødvendige reparasjoner under enhver omstendighet måtte foretas på tilbygget. Klager mener at dette gjør saken så spesiell at klagen bør tas til følge. Klager mener også at det er en håpløs påstand at en tillatelse vil kunne skape presedens, da det bare er deres seter som har vinkel. Det hevdes også at de nesten er de eneste som bruker sin seter og som dermed skjøtter landskapet.

Overtredelse av forvaltningslovens saksbehandlingsregler

Klager viser igjen til forvaltningens manglende veiledning, jf. forvaltningsloven § 11 og til at hun trodde endringssøknaden bare var en formalitet. Klager mener den lange saksbehandlingstiden er i strid med forvaltningsloven § 11 a) og at det strider mot forvaltningsloven § 27 når det går 13 dager fra vedtak treffes til saken oversendes.

Dersom klager ikke får medhold, bes det avslutningsvis om at vernemyndighetene finner erstatningsareal tilsvarende setereiendommen og bekoster flytting av Byresetra til en annen beliggenhet utenfor verneområdet på Sødorpfjellet. Forvaltningen er ikke i samsvar med lovnader gitt ved opprettelsen av vernet. Det må kunne forventes at det tillates standardhevinger på eksisterende bygninger til 2018-nivå. Dersom dette ikke er mulig innenfor gjeldende regelverk, vil klager miste gleden med å oppholde seg på setra og bruken av setra vil opphøre.

Forberedende klagebehandling

Rondane og Dovre nasjonalparkstyre behandlet klagen i møte den 13. september 2018. Nasjonalparkstyret opprettholdt sitt vedtak da de ikke kunne se at det i klagen fremkom noen vesentlige nye opplysninger. Saken ble oversendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Når det gjelder klagers anførsler om forskjellsbehandling i byggesak fra 2011, mente styret at sakene ikke er sammenliknbare, blant annet var bygningen i saken det vises til oppført seks år før kommunen tipset vernemyndighetene om den og uten at det var gitt noen form for tillatelse. Av saksutredningen fremgår det at resultatet trolig hadde blitt et annet om det først hadde vært søkt, men bygningen var verken en landbrukseiendom eller del av en seterbebyggelse, i motsetning til seterhuset på Byresetra. Videre er det ifølge styret slik at størrelse på og utforming av bygninger vurderes i den enkelte sak innenfor verneområdet, og ulike kulturlandskapsmessige og bygningsmessige kvaliteter kan gi ulike avveininger. Det presiseres at saken ble ansett som meget spesiell og uheldig.

Styret mente videre at klager er kjent med kommunens plikt til å samordne bygnings saker og at igangsettingstillatelse ikke kan utstedes før nødvendige tillatelser er innhentet etter andre lovverk.

Saken ved Avstjønnå anses ikke relevant siden avgjørelsen i foreliggende sak er begrunnet utfra hensynet til kulturlandskapsmessige verneverdier i området, ikke hensynet til villrein.

Når det gjelder ønske om standardheving på gamle bygninger innenfor verneområdet, så mener styret de har lagt til rette for dette og viser til sitt vedtak fra 2016.

I klagens punkt 2 gjøres det gjeldende at endringssøknaden er mer i samsvar med tradisjonell byggeskikk og bedre tilpasset bygningsmiljøet forøvrig. Det hevdes at med endringssøknaden vil tilbygget få en takvinkel som er vanlig på seterbebyggelsen i området. Styret mente det er bygningens hovedform som har vært avgjørende og at det ikke ønskes en mer fremhevet vinkelform på bygningen, da setrer i dette området tradisjonelt ikke er vinkelformet. En takvinkel som ikke underordner seg hovedmønnet vil også være med på å forsterke inntrykket av bygningen som hytte og ikke seter. Gudbrandsdalmuseas faglige vurderinger for hva som er tradisjonell byggeskikk på seterbebyggelsen i området er lagt til grunn for styrets avgjørelse.

Under punkt 3 i klagen hevdes det at det er vesentlige feil i saksutredningen, og det vises til at tilbygget fra 2002 feilaktig angis som setras inngangsparti. Det hevdes også at en for å få funksjonelle løsninger med en utvidelse av setra i lengderetningen må oppføre et mye større tilbygg og at dette ville ha vært mer dominerende for omgivelsene.

Styret viser til tegninger som fulgte både opprinnelig søknad fra 2016 og endringssøknad fra 2017 og som viser tilbyggets eksisterende og planlagte funksjoner. At uttrykket "inngangsparti" ble benyttet på eksisterende og omsøkte gangareal kan ikke betraktes som et villedende fakta. Det ble også vist til at forvaltningsplanen legger til grunn og at Gudbrandsdalsmusea anbefaler at eventuelle utvidelser skjer ved at selve seterbygningene forlenges. Styret opplyser at det ved avgjørelsen er vektlagt ivaretagelse av den tradisjonelle byggeskikken på seterbebyggelsen i området. Det er vedlagt to bilder som er tatt fra avkjøringsvei til setra hvor tilbygget/vinkelen på seterbygget er godt synlig.

Punkt 4 i klagen omhandler det klager mener er kritikkverdig saksbehandling, med blant annet mangelfull saksforberedelse, dårlig veiledning og manglende vektlegging av klagers interesser.

Styret viser til at søkers argumenter i endringssøknaden er gjengitt i saksutredningen, men at disse momentene ikke er sentrale i verneområdeforvaltningen i motsetning til hva de vil være etter plan- og bygningsloven. Hva som skal vektlegges ved forvaltningen av verneområdet fremgår av retningslinjene gitt i forvaltningsplanen og styret mener deres avgjørelse er i tråd med disse. Styret behandlet søknaden som om tilbygget ikke var oppført, noe som er vanlig. En eventuell ulovlighetsoppfølging vil komme i ettertid.

Klagers påstand om manglende informasjon om krav til ny søknad mm. er styret uforstående til. Det vises til at fylkeskommunens generelle anbefaling om at seterbygninger utvides i lengderetning ble videreformidlet til klager av nasjonalparkforvalter i e-post datert 26. juni 2017. Videre underrettet nasjonalparkforvalter om at den ønskede endringen var å betrakte som en vesentlig endring som krevde ny saksbehandling. Det ble opplyst at første styremøte var den 15. september 2017, og at nasjonalparkforvalter i sin innstilling vanligvis følger rådene fra fylkeskommunen. Klager ble bedt om å gi sin tilbakemelding på om hvorvidt hun ønsket å få sin sak behandlet på nytt på septembermøtet, noe hun bekreftet.

Det siste punktet i klagen omhandler det klager mener er brudd på forvaltningslovens saksbehandlingsregler og det vises til manglende overholdelse av veiledningsplikten, den lange saksbehandlingstiden som hevdes å være i strid med forvaltningsloven § 11a) og sein utsendelse av vedtak, jf. forvaltningsloven § 27.

Styret viser til tidligere redegjørelse for overholdelse av veiledningsplikten. Når det gjelder den lange saksbehandlingstiden, beklages denne og grunnen oppgis å være langtidssykdom i sekretariatet. Selv om dette er beklagelig, medfører det ikke at søknaden innvilges så lenge søknaden strider mot alle faglige råd og nedfelte retningslinjer. Styret bemerker at klager ikke kontaktet styret/forvalter med forespørsel om sakens status og/eller purret på svar. Særlig undrende stiller styret seg til at det ikke er kommet noen henvendelser vedrørende den rivningen som er foretatt av eksisterende tilbygg, den er så langt styret erfarer ikke omsøkt og derfor ikke vurdert av nasjonalparkstyret.

Når det gjelder underretningen av styrevedtaket til klager, så ble den foretatt ni virkedager etter at vedtaket var fattet. Dette skyldes at det skal føres protokoll som skal sendes to styremedlemmer for godkjenning før utsending.

I e-post datert 24. september 2018 ettersender klager et foto og kartutsnitt av det eldste seterhuset i området fra 1600/1700-tallet, Hågåsetra på Fiskesalen, som er bygget i vinkel og som klager mener dokumenterer at det også er tradisjon for å bygge setrer med vinkelform.

Miljødirektoratet sine vurderinger

Klageinstansen kan prøve alle sider av en sak, jf. forvaltningsloven § 34. Klageinstansen kan treffe nytt vedtak i saken eller oppheve vedtaket og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Hvattum har søkt om et tilbygg på ca. 6 m² på setra på Fryvollen i Frydalen landskapsvernområde for å få plass til ekstra soveplasser slik at hele familien kan sove samlet i samme bygning. Klagen behandles etter verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde og naturmangfoldloven.

Frydalen landskapsvernområde ble vernet ved kgl.res 24. oktober 2003. Formålet med vernet er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på leveområder for villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- ta vare på landskapsformene.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I følge verneforskriftens § 3 pkt. 1.1. er området vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art og karakter. Inngrep som rammes av forbudet er veibygging, oppføring av bygninger eller anlegg, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse mm. Opplistingen av tiltak i bestemmelsen er ikke uttømmende og bestemmelsen omfatter også utvidelse av eksisterende bygninger.

Vernemyndighetene kan gi dispensasjon fra byggeforbudet som nevnt ovenfor. Blant annet kan det gis dispensasjon til ombygginger og tilbygg til eksisterende bygninger i tråd med forvaltningsplan, jf. verneforskriften § 3 pkt. 1.3 bokstav d).

Som landskapsvernområde kan vernes natur -eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende, jf. naturmangfoldloven § 36. Iveretakelse av seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller er endel av verneformålet for Frydalen landskapsvernområde. Kunnskapen om naturverdiene er god, det vises til NINA -rapporter som nevnt i nasjonalparkstyrets saksutredning, jf. naturmangfoldloven § 8. Også søknadene, klagen, nasjonalparkstyrets saksforberedelse og vedtak, forvaltningsplanen og den kongelige resolusjon har vært med å opplyse saken. Det er det omsøkte tilbyggets påvirkning på setra og seterbebyggelsen som er det sentrale vurderingstema i denne sak. Tilbygget vil i meget liten grad berøre naturmangfoldet. Miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven kommer derfor ikke til anvendelse, jf. naturmangfoldloven § 7. Kunnskap om seterbebyggelse og tradisjonell byggeskikk har nasjonalparkforvalter innhentet fra fylkeskommunen og Gudbrandsdalsmusea.

Når det gjelder de faktiske forhold vedrørende fremsettelsen av og innholdet i søknad og klage, vises det til den beskrivelse som er gitt ovenfor. Første påstand i klagen er usaklig forskjellsbehandling.

Ulovfestede regler setter begrensninger for forvaltningens skjønnsutøvelse, blant annet kan forvaltningen ikke ha en myndighetsutøvelse som medfører usaklig forskjellsbehandling. Det må foreligge referansesaker som utgjør en entydig praksis for å kunne hevde at man er utsatt for usaklig forskjellsbehandling. Fravik fra entydig praksis kan finne sted uten at det kan hevdes at det er myndighetsmisbruk dersom forvaltningen ønsker å avslutte eller endre en uheldig praksis.

Ut fra beskrivelsen i oversendte saksdokumenter så omhandlet saken fra 2011 rivning av ei bu/hytte og oppføring av ei ny hytte uten at nødvendig tillatelse etter verneforskriftens bestemmelser forelå. Hytta/bua var ikke en del av en landbrukseiendom. Byggeprosjektet den gang var betydelig mer omfattende enn i foreliggende sak og nasjonalparkstyret har gitt uttrykk for at saken var meget uheldig og spesiell.

Seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller er en del av verneformålet for Frydalen landskapsvernområde. Endringer på enkeltstående bygninger vil kunne stride mot verneformålet. Både bygninger og bygningsmiljøet kan ved endringer miste sitt særpreg og karakter. På hvilken måte forvaltningsmyndigheten har fått kjennskap til ulovlige tiltak, hvor lenge tiltaket har eksistert før det søkes, hvilke eventuelle tillatelser som er gitt etter andre regelverk o.l. bør ha mindre betydning for hvorvidt en etterfølgende søknad skal innvilges. Det er tiltakets påvirkning på og forhold til verneformål og verneverdier som må være det avgjørende. Hvorvidt en bygning for eksempel befinner seg i et særskilt bygningsmiljø vil kunne ha betydning i det tilfellet bygningsmiljøet omfattes av verneformålet. Etterfølgende søknader skal vurderes som om tiltaket ikke er gjennomført. Hytta som det ble gitt tillatelse til i 2011 er til forskjell fra setra i foreliggende sak en enkeltstående bygning, og ikke en del av en seterbebyggelse. Uansett kan det ikke være slik at vernemyndigheten ved sin tillatelse fra 2011 har skapt presedens for at ulovlig iverksatte tiltak i ettertid skal tillates, da dette vil undergrave både vernet og forvaltningsmyndigheten. Miljødirektoratet mener derfor at det ikke er grunnlag for å hevde usaklig forskjellsbehandling.

Når det gjelder oppføringen av hytta ved Avstjønna i landskapsvernområdet, så var den ikke ifølge saksopplysningene problematisk i forhold til en eksisterende seter eller et setermiljø, mens det har vært det sentrale i foreliggende klagesak. Direktoratet mener det derfor ikke er naturlig å sammenlikne de to sakene.

For det andre hevder klager at endringssøknaden gir ei seter som er mer i samsvar med tradisjonell byggeskikk enn hva tilfellet er om tilbygget hadde blitt oppført i henhold til den gitte tillatelse. Det vises til at en takvinkel som omsøkt på 25 grader er det vanlige på seterbebyggelsen.

Av saksdokumentene fremgår det at endringssøknaden ble forelagt både fylkeskommunen og Gudbrandsdalsmusea for faglig vurdering. Begge etatene uttalte at en utbygging som fremhever eller forsterker bygningens vinkelform frarådes, siden seterbygningene tradisjonelt er avlange i formen. Både fylkeskommunen og Gudbrandsdalsmusea har fagkompetanse på og ansvar for kulturminner og deres vurderinger av hva som er tradisjonell byggeskikk på seterbebyggelsen i området legges til grunn av Miljødirektoratet. Dette er tilfellet selv om klager i e-post datert 24. september 2018 har ettersendt et bilde av den gamle setra Hågåsetra fra Fiskedalen som har vinkelform. Dette illustrerer at det også finnes eksempler på setrer som opprinnelig hadde vinkelform, men det er likevel ikke byggeskikken for setrene i området.

For det tredje hevder klager at det foreligger meget kritikkverdige feil i saksutredningen. Det vises til at eksisterende tilbygg fra 2002 feilaktig er blitt omtalt som inngangsparti. Det presiseres at det var det eksisterende tilbygget man søkte om å få utvide i lengden, ikke selve seterhuset.

Saksutredningen som ble forelagt nasjonalparkstyret er ryddig, oversiktlig og inneholder blant annet to figurer som tydelig illustrerer hva det ble søkt om og gitt tillatelse til i 2016 (fig.1) og også hva det ble søkt om i ny endringssøknad i 2017 (fig.2). Endringssøknaden er også i sin helhet gjengitt i saksutredningen. Det er mulig at sekretariatet feilaktig har kalt tilbygget inngangsparti, men det er etter Miljødirektoratet sin vurdering ikke egnet til å skape forvirring om hva det ble søkt om og hvor tilbygget ønskes plassert.

Det fjerde og femte punktet i klagen gjelder dårlig saksutredning, veiledning og informasjon, jf. klagers beskrivelse av det som oppfattes som kritikkverdig saksbehandling og nasjonalparkstyrets redegjørelse for sin behandling av saken, alt beskrevet og konkretisert i saksutredningen overfor.

Klager mener at saken var for dårlig utredet da vedtak ble fattet, jf. forvaltningsloven § 17. Det fremgår ikke hvilke opplysninger av betydning for sakens utfall klager mener nasjonalparkstyret manglet da avgjørelsen ble tatt. Søknaden i e-post datert 15.juni 2017 var gjengitt i sin helhet i saksutredningen, det samme var etterfølgende, supplerende opplysninger gitt i e-post datert 26. juni 2017. Dermed ble klagers argumenter gjort kjent for styret. Det forhold at tilbygget allerede var oppført, skal og bør etter direktoratet sin mening ikke tillegges vekt, heller ikke at kommunale bygningsmyndigheter hadde gitt en igangsettingstillatelse selv om tillatelse etter verneforskriften ikke forelå, jf. plan- og bygningsloven § 21-5.

Kompetanse på tradisjonell byggeskikk ble innhentet da dette var sentralt for søknadens utfall, og nasjonalparkforvalter har vært på befaring i forbindelse med fremskaffelse av bilder som skulle

fremlegges til faglig vurdering. Klager ble også bedt om å uttale seg da ble kjent for styret at tilbygget allerede var oppført, før søknaden skulle behandles i styret. Miljødirektoratet kan ikke se at forvaltningens utredningsplikt ikke er overholdt i denne sak, jf. forvaltningsloven § 17.

Styret fattet sitt vedtak i medhold av verneforskriften § 3 pkt. 1.3 bokstav d). Ifølge denne bestemmelsen kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til ombygginger og tilbygg til eksisterende bygninger i tråd med forvaltningsplan. Forvaltningsplanens retningslinjer vil være førende for forvaltningens avgjørelser i denne type saker. Den gjeldende forvaltningsplanen for verneområdene i Rondane, som inkluderer Frydalen landskapsvernområde, viser at Byrsetra ligger i område beskrevet som seter- og kulturlandskapsmiljø. Det fremgår av forvaltningsplanen at bygningens uttrykk primært bør beholdes, for eksempel bør det unngås at seterhus eller andre verdifulle bygninger får preg av hytter ved at de oppgraderes (side 43). Videre skal private behov vurderes strengere enn de som begrunnes utfra landbruksmessige hensyn ved søknader om ombygging og tilbygg. Forvaltningsplanen sier også at tilbygg/ombyggingen skal tilpasses bygningsmiljøet for øvrig med hensyn til eksteriørmessig utforming og plassering i tunet. Nasjonalparkstyrets vedtak er i tråd med de nedfelte retningslinjer i forvaltningsplanen. Nasjonalparkstyret har forøvrig forsøkt å imøtekomme klagers behov ved å tillate det først omsøkte tilbygget.

Klager hevder at området er lite brukt av de andre setereierne og at det bør vektlegges at klager bruker sin seter da dette bidrar til skjøtsel av området. Miljødirektoratet er enig med klager i at aktiv bruk er positivt for å holde et kulturlandskap i hevd. Aktiv bruk eller tilrettelegging for bruk kan ikke gjennomføres slik at det skader verneverneverdier eller strider mot verneformålet. Det er derfor viktig med god dialog med vernemyndigheten før gjennomføring av tiltak slik at bruk og tilrettelegging er i samråd med de anbefalinger som vernemyndigheten gir og er innenfor de rammer som verneforskriften setter.

Siden klagers seter er den eneste i området med allerede eksisterende vinkelform, mener klager en tillatelse neppe vil kunne skape en uheldig presedens. Det må etter Miljødirektoratet sin mening være forvaltningsmyndighetens oppgave og intensjon å forhindre at eksisterende seterbebyggelse endrer utseende og form slik at den får mer preg av å være vanlig hytte- og fritidsbebyggelse. Dette vil kunne skje ved på ulike måter, for eksempel ved utvidelser eller at det tas i bruk bygningmaterialer ved utskiftninger som ikke er i samsvar med tradisjonell byggeskikk. At setra ved tidligere endringer allerede har mistet noe av sitt opprinnelige preg, er ikke grunn nok for forvaltningsmyndigheten til å tillate en utvikling som ytterligere bidrar til at seterpreget forsvinner. Dette vil også kunne gjelde for andre setrer i området og medføre en utvikling som vesentlig endrer landskapets art og karakter. Miljødirektoratet mener derfor at en tillatelse vil kunne skape en uheldig presedens som er i strid med verneformålet.

Klager mener at forvaltningen har gitt manglende informasjon om saksbehandlingsprosessen. Miljødirektoratet er enig med klager i dette. Den manglende informasjonen er et brudd på forvaltningslovens saksbehandlingsregler. Nasjonalparkstyret skulle ha varslet klager om at saken ikke ville bli behandlet på møtet i september, hva som var årsaken til den manglende behandlingen og når avgjørelse kunne forventes å foreligge, jf. forvaltningsloven § 11 a). Saksbehandlingsfeilen medfører likevel ikke at søknaden anses som innvilget etter verneforskriftens bestemmelser.

Klager mener også at nasjonalparkstyret har brutt sin veiledningsplikt jf. forvaltningsloven § 11. Det fremkommer av denne bestemmelsen at forvaltningsorganene innenfor sitt saksområde har en alminnelig veiledningsplikt. Omfanget av veiledningsplikten skal likevel tilpasses det enkelte forvaltningsorgans situasjon og kapasitet, og forvaltningen skal av eget tiltak vurdere partenes behov for veiledning. Miljødirektoratet kan ikke ut fra klagers forhold eller opplysningene forøvrig se at nasjonalparkstyret ikke har overholdt sin veiledningsplikt, jf. § 11. Det vises blant annet til e-post datert 26. juni 2017 hvor nasjonalparkforvalter gir følgende opplysninger: *"Vi mener at dette er en vesentlig endring, og at hvis tilbygget ønskes flyttet, kreves det en ny saksbehandling på denne saken. Neste styremøte er i så måte 15. september. Når det gjelder utforming og plassering i slike saker følger nasjonalparkforvalternes innstilling som regel rådene fra fylkeskommunen, og vil også gjøre det i denne saken."*

Styret har heller ikke ifølge klager overholdt sin plikt til å underrette partene om vedtaket så snart som mulig jf. forvaltningsloven § 27. Det opplyses at det tok tretten dager fra vedtak ble fattet til klager ble orientert. Det fremgår av vedtektene for Rondane og Dovre nasjonalparkstyre punkt 7 at det skal føres protokoll fra møtene. Protokollen skal underskrives av styreleder og ett medlem som velges ved møtets begynnelse. Medlemmene i verneområdestyrene er vanligvis bosatt i ulike kommuner og protokollene sendes dem for underskrivelse. Dette kan ta litt tid og medføre at det går noen dager før partene varsles om vedtaket. En overtredelse av denne bestemmelsen vil uansett ikke være en saksbehandlingsfeil som medfører at et vedtak er ugyldig, jf. forvaltningsloven § 41 som sier at vedtak likevel er gyldige så lenge saksbehandlingsfeilen ikke har virket inn på vedtakets innhold.

Avslutningsvis mener klager at dersom klagen ikke fører frem, bør vernemyndighetene finne erstatningsareal tilsvarende eiendommen klager er i besittelse av i dag og bekoster flytting av Byrsetra utenfor landskapsvernområdet.

Miljødirektoratet går ikke nærmere inn på dette, da slike forhold etter vårt syn ikke er en del av klagesaken.

Vedtak:

Klagen tas ikke til følge. Nasjonalparkstyret sitt vedtak datert 27. juni 2018 stadfestes. Miljødirektoratet sitt vedtak er endelig og kan ikke påklages.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Ivar Myklebust
Avdelingsdirektør

Knut Fossum
Seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Dovre-Rondane nasjonalparkstyre Postboks 987 2604 LILLEHAMMER

Fylkesmannen i Oppland Postboks 987 2604 LILLEHAMMER

Statens Naturoppsyn, Rondane

Advokat Stein Ove S. Gordner
Ormsundveien 45
0198 OSLO

Trondheim, 05.10.2020

Offl. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd
nr. 1)

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/11330

Saksbehandler:
Marit Doseth

Avgjørelse i klagesak - klage på Rondane -Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak om retting på Byrsetra, gnr. 290 bnr. 1 i Frydalen landskapsvernområde, Nord-Fron kommune

Miljødirektoratet opprettholder nasjonalparkstyrets pålegg om å rive det ulovlig etablerte tilbygget på Byrsetra. Tiltaket skal rettes slik at tilbyggets utforming tilbakeføres til slik det var før de ulovlige byggetiltakene ble utført i 2017. Rettingen skal skje så snart som mulig og senest innen 1. juni 2021. Dersom rettingen ikke skjer innen fristen, påløper en tvangsmulkt på kr. 500 per dag.

Det vises til klage på Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak datert 15. oktober 2019 om retting av ulovlig tilbygg på Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde, oversendt til Miljødirektoratet fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre den 14. januar 2020.

Bakgrunn for saken

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre besluttet i møte den 8. mars 2019 å følge opp det ulovlig oppførte tilbygget på Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde. I brev datert 26. mars 2019 blir eieren av Byrsetra anmodet om å bringe det ulovlige forholdet på setra til opphør. Brevet var samtidig et forhåndsvarsel om mulig pålegg om retting og tvangsmulkt dersom anmodningen ikke ble etterfulgt. Eieren fikk en frist på 14 dager for å komme med sine merknader.

I brev datert 26. mars 2019 gir eieren av Byrsetra, Hanne Hvattum, sine merknader. Hun motsetter seg anmodningen om å rive tilbygget og mener at en slik reaksjon ikke vil være i samsvar med graden av ulovlighet i det gjennomførte tiltak. Hovedanførselene til Hvattum er at byggets karakter ikke endres ved det oppførte tilbygget, at den manglende tillatelsen var en usaklig forskjellsbehandling fra nasjonalparkstyret og at den negative mediaomtalen av saken har vært straff nok. Det opplyses at en bot vil kunne aksepteres.

Den 11. oktober 2019 fattet Rondane-Dovre nasjonalparkstyre pålegg om retting og tvangsmulkt for ulovlig oppført påbygg på Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde. Frist for gjennomføringen ble satt til den 15. november 2019. Det framgår av vedtaket at hvis retting ikke er utført i henhold til pålegget innen dette tidspunktet, vil tvangsmulkt løpe med kr. 500,- pr. dag.

Advokat Gordner ber på vegne av Hanne Hvattum i brev av 21. oktober 2019 om at fristen for gjennomført retting forlenges til 1. august 2020 på grunn av de klimatiske forholdene i området som vanskeliggjør rivning på denne årstiden.

Klagen

Vedtaket ble påklaget av Hanne Hvattum ved advokat Stein Ove S. Gordner i brev datert 4. november 2019. Innledningsvis bes det om fristutsettelse for rettingsvedtaket. Det anmodes om utsatt iverksetting av vedtaket jf. forvaltningsloven § 42.

Det legges til grunn at den forutgående saksbehandling er kjent og det opplyses at det i all hovedsak vil være de samme synspunkter som vil gjøres gjeldende. Annen dokumentasjon vil imidlertid bli innhentet og ettersendt.

Vedtak om utsatt iverksetting

Nasjonalparkstyret besluttet den 15. november 2019 at klagen skulle gis utsatt iverksetting jf. forvaltningsloven § 42. Styret ba samtidig om at tilleggsopplysninger måtte forelegges nasjonalparkstyret innen den 1. desember 2019 for å bli vurdert i forbindelse med styrets forberedende klagebehandling.

Tilleggsopplysninger til klage

I brev datert 29. november 2019 gis det supplerende opplysninger av advokat Gordner. Samtidig bes det om at saken utsettes for innhenting av ytterligere dokumentasjon. Klager mener flere forhold ikke er tilstrekkelig belyst og derfor trenger å bli nærmere utredet jf. forvaltningsloven § 17. Det gjelder blant annet misforståelser om tilbyggets plassering og forhold knyttet til båndleggingen av eiendommen.

Det bes også om at saken/dokumentet unntas offentlighet, jf. offentleglova § 13 jf. forvaltningsloven § 13. *****. Det vises til at det er aktiv setring i området, noe som bidrar til å ivareta kulturlandskapet, som er en del av verneformålet for Frydalen landskapsvernområde.

I klagen påpekes det at forvaltningen ikke utelukkende kan legge vekt på presedensvirkningen av et vedtak, men at den enkelte saken må vurderes konkret. Saken må heller ikke få for stor prestisje i forvaltningen, dette kan medføre at det tas utenforliggende hensyn. Det hevdes at styrets manglende interesse i å vurdere saken på nytt viser at det er gått prestisje i saken.

Det vises også til at klager ikke har bygd i strid med et vedtak og heller ikke har unnlatt å søke. Forskjellen mellom oppført tilbygg og det tilbygget som det er gitt tillatelse til, er liten. Setra hadde allerede et vinkelutbygg, og det er en utvidelse av eksisterende vinkelutbygg som har funnet sted.

Klager mener avslutningsvis at en manglende sanksjonering i form av rivning og tvangsmulkt vil kunne gi økt forståelse for vernet i lokalsamfunnet. Selv om søknads- og klagebehandling av tilbygget er avsluttet i forvaltningen, bes det om at saken vurderes på nytt, at rivningsvedtaket oppheves og at tilbygget endelig godkjennes. Dersom rettingskravet blir opprettholdt, hevder klager at setra vil bli nedlagt/raflyttet.

I ytterligere et brev datert 29. november 2019 fra advokat Gordner vises det til bestemmelsen om miljøerstatning i naturmangfoldloven § 74 og at denne sanksjonsformen kan være en passende og adekvat reaksjon i denne sak.

Forberedende klagebehandling

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre behandlet klagen den 13. desember 2019.

Nasjonalparkstyret mente at mange av anførselene i klagen var knyttet til den avsluttede søknads- og klagebehandlingen, med begrenset betydning for vedtak om retting og tvangsmulkt. Styret drøftet derfor ikke disse anførselene, men la til grunn at en eventuell omgjøring av tidligere vedtak måtte foretas av klageinstansen. Det vises til at ettersendte tilleggsopplysninger vil klageinstansen kunne ta standpunkt til. Klageinstansen kan prøve alle sider av saken, også ny dokumentasjon som er framkommet i ettertid.

Når det gjelder klagers anførsler knyttet til de tidsfrister som er satt for gjennomføring, så vises det til at det er vedtatt utsatt iverksetting, jf. forvaltningsloven § 42. Krav om rivning og tvangsmulkt vil derfor ikke gjøres gjeldende før klageinstansen eventuelt har stadfestet nasjonalparkstyrets vedtak. Styret merker seg likevel at klager ikke har innsigelser på tvangsmulktens størrelse på kr. 500 pr. dag.

Fylkesmannen i Innlandet har i forbindelse med saksforberedelsene til saken opplyst at erstatningsoppgjøret for gårds- og bruksnummer 290/1 i Nord-Fron kommune ikke er ferdigbehandlet. Dersom det ikke oppnås minnelig enighet, vil erstatningsoppgjøret gå til skjønnsretten. Klager bes kontakte Fylkesmannen eller deres representanter dersom det ønskes mer informasjon om erstatningsoppgjøret.

Siden klager som svar på forhåndsvarselet skriftlig har meddelt at tilbakeføring av det ulovlige forholdet ikke vil bli utført, fant styret det nødvendig å utferdige et pålegg om retting og tvangsmulkt. Ved vurdering av sanksjoner vektla nasjonalparkstyret at det er et lite tilbygg som inneholder gang og soverom som kreves revet. Etter styrets mening vil det ikke medføre urimelige kostnader eller arbeid å få det revet. Pålegg om retting ble derfor ikke ansett å være tyngende for overtrederen og naturmangfoldloven § 69, 3.ledd kom derfor ikke til anvendelse.

Styret viste til naturmangfoldloven § 69 andre ledd som oppstiller en plikt til gjenoppretting ved ulovlige tiltak. Miljøerstatning ble vurdert som uaktuelt siden bestemmelsen har vært lite brukt og skal erstattes med en bestemmelse om overtredelsesgebyr. Styret mente at saken var godt nok opplyst til at styret kunne fatte vedtak i saken.

Når det gjelder innsigelser rettet mot pålegget om retting og tvangsmulkt, fant styret at klagen ikke inneholdt opplysninger som ga grunnlag for å omgjøre eller endre styrets tidligere vedtak. Saken ble derfor sendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Klage på forberedende klagebehandling

Advokat Gordner klager i brev datert 8. januar 2020 på styrets avgjørelse om å behandle saken selv om alle sakens opplysninger ikke var forelagt styret, jf. forvaltningsloven § 17 jf. § 41. Det hevdes

at klagen ikke får en reell to-instans prøving i forvaltningen. Det antas at grunnen til at saken ikke ble utsatt var at sittende styremedlemmer ikke ønsket at nyvalgte styremedlemmer skulle få mulighet til å ta et annet, uhildet standpunkt i saken. Styrets forutinntatthet dokumenteres ytterligere når anførsler knyttet til den tidligere søknads- og klagebehandlingen ikke ble vurdert. Sakens mangelfulle utredning må ifølge klagen medføre at den forberedende klagebehandlingen er ugyldig jf. forvaltningsloven § 17 jf. § 41.

I e-post datert 25.februar 2020 til Miljødirektoratet gjør advokat Gordner igjen gjeldende at det er uakseptabelt at saken ble oversendt klageinstansen før saken er tilstrekkelig opplyst fra klagers side. Det forventes at saken sendes tilbake til nasjonalparkstyret for endelig behandling når alle supplerende opplysninger forelegges av klager.

Endelig klage

I oversendelse datert 25. februar 2020 til Miljødirektoratet fremsetter advokat Gordner det som betegnes som endelig klage i saken. Klagen er omfattende og gjentar mange tidligere anførsler og vil derfor ikke bli referert i sin helhet. Alle henvendelsene til forvaltningen fra advokat Gordner ligger vedlagt saken.

Innledningsvis uttrykkes igjen en forventning om at Miljødirektoratet sender saken tilbake til nasjonalparkstyret til behandling. Det gis en redegjørelse for den søknadsbehandling som har funnet sted forut for vedtaket om rivning og tvangsmulkt. Det hevdes at klager ble utsatt for usaklig forskjellsbehandling og det vises til tre andre saker.

Første sak er et tilfelle i Grimsdalen landskapsvernområde hvor nasjonalparkstyret i 2016 ga tillatelse et tilbygg på seterbygning med omtrent samme størrelse som tilbygget på Byrsetra. I denne saken hadde Oppland fylkeskommune, som kulturvernmyndighet, gitt sin tilslutning til tilbygget.

Den andre saken er også fra Grimsdalen og fra 2011 hvor Fylkesmannen i Oppland hadde forvaltningsmyndighet. I denne saken ble det gitt tillatelse til ombygging av en veranda til vindfang på ei seterbygning. Kulturvernmyndigheten til Oppland Fylkeskommune hadde ingen innvendinger til det oppførte tilbygget.

Det vises også til en sak referert i Gudbrandsdølen Dagningen den 29. januar i år hvor det i Haverdalen ble oppført et fjøs som avvek med 30 m² i forhold til opprinnelig søknad, men som det i ettertid ble gitt tillatelse til.

Klager mener at vurderingene fra kulturvernmyndigheten er tillagt for stor vekt, særlig siden disse fremstår som vilkårlige. Det vises til at kulturvernmyndighetenes uttalelser bare er rådgivende.

Klager påstår videre at verneområdeforvaltningen har misforstått søknaden med hensyn til tilbyggets plassering på eksisterende seter. Det tillatte tilbygget mener klager det er fysisk umulig å oppføre uten nødvendige tilpasninger av takmønnet. Uansett tilpasninger mener klager løsningen vil bli stygg og skjemmende.

Klager mener også at det feilaktig er lagt til grunn at setra ikke er i drift, men bare brukes som fritidseiendom. *****. Det opplyses at Byrsetra driftes fra midten av juni og i 12-15 uker med ca. 10-20 dyr som beiter på seterengene. Klager mener det er blitt tillagt for liten vekt at det drives aktiv setring i landskapsvernområdet. Det vises til verneforskriftens formålsbestemmelse og forvaltningsplanen, hvor bevaring av kulturlandskapet er et sentralt forvaltningsmål og omfattes av verneformålet.

Det opplyses at tilbygget inneholder bad, ikke gang og soverom, noe styret feilaktig har lagt til grunn. Bad er et rom det er kostbart å opparbeide og et pålegg om rivning vil også av den grunn etter klagers vurdering være en for streng og urimelig reaksjon. Det presiseres at klager ikke har foretatt en kalkulert risiko ved å oppføre tilbygget uten å avvente en tillatelse. En omgjøring av rivningspålegget vil dessuten ha minimal presedensvirkning, da denne sakens negative oppmerksomhet har medført en bevisstgjøring av viktigheten av å ha en gyldig tillatelse.

Etterfølgende opplysninger

I e-post datert den 10. mars 2020 fra Dovre- og Rondane nasjonalparkstyre har Miljødirektoratet fått oversendt ytterligere dokumenter i saken. I en rapport fra Statens naturoppsyn opplyses det at man på befaring den 3. september 2019 har oppdaget en nedgravd kum på Byrsetra som ikke er omtalt i byggesøknaden. Rapporten følges opp av nasjonalparkstyret som i brev datert 4. februar 2020 ber om Hanne Hvattums tilbakemelding på kummen som hverken er omsøkt eller godkjent.

I brev datert 6. mars svarer advokat Gordner på vegne av Hvattum. Det opplyses at toalett/vaskerom er flyttet til tilbygget og at det er installert et vakumtoalett uten innlagt vann. Toalettet hevdes å være hverken søknadspliktig eller meldepliktig. Prosjektet er imidlertid meldt flere ganger uten at det er mottatt noen form for tilbakemelding, noe som har blitt oppfattet dithen at kummen kan etableres uten søknad. Utendørs er det nedgravd en kum i et område som jevnlig pløyes og sås. Dette landskapet har ikke endret karakter som følge av etableringen av kummen.

Miljødirektoratets vurderinger

Klageinstansen kan prøve alle sider av en sak, herunder ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34. Klageinstansen kan treffe nytt vedtak i saken eller oppheve vedtaket og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling. Et forvaltningsorgan er ikke pliktig etter forvaltningslovens § 25 til å imøtegå alt en part har anført. Miljødirektoratet vil vurdere de anførsler som etter vårt syn er av størst betydning.

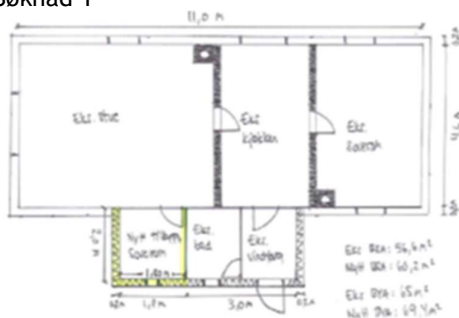
Mange av anførselene i klagen fra advokat Gordner er knyttet til den søknads- og klagebehandling som fant sted i forbindelse med oppføring av tilbygget på Byrsetra. Miljødirektoratet stadfestet den 28. januar 2019 nasjonalparkstyrets vedtak hvor det ble fastslått at det aktuelle tilbygget var oppført ulovlig. Miljødirektoratet er også kjent med at saken har også vært til vurdering hos Sivilombudsmannen, som ikke fant grunnlag for å rette kritikk mot forvaltningen.

Advokat Gordner anmoder Miljødirektoratet om å sende saken tilbake til nasjonalparkstyret for at de skal få anledning til å ta stilling til anførselene i den siste klagen datert 25. februar 2020. Det hevdes at saken ikke var tilstrekkelig utredet da klagen ble behandlet av styret den 13. desember

2019. Styret ba om at supplerende opplysninger måtte foreligge innen den 1. desember 2019, men ble varslet av advokat Gordner om at innhenting av ny dokumentasjon ville ta lengre tid.

Som overfor nevnt kan klageinstansen sende en sak tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling, jf. forvaltningslovens § 34 siste ledd. Mange av klagers anførsler knytter seg til den avsluttede søknads- og klagebehandlingen om oppføringen av tilbygget. Ny opplysning er imidlertid at tilbygget inneholder vaskerom/toalett. Det ble i sin tid søkt om tillatelse til oppføring av tilbygg to ganger, men ingen av søknadene opplyser at tilbygget skulle inneholde toalett/vaskerom.

Søknad 1

Søknad 2

Statens naturoppsyn oppdaget imidlertid på befaring på Byrsetra at det var nedgravd en kum som ikke var omsøkt. Nasjonalparkstyret varslet innehaver om Statens naturoppsyn sine observasjoner i brev datert 4. februar og advokat Gordner svarer i brev datert 6. mars at det er etablert et vaskerom/toalett i tilbygget. Miljødirektoratet vil ta denne opplysningen med i sin vurdering av rettingsvedtaket og ser ikke behovet for at saken sendes tilbake til nasjonalparkstyret til ny vurdering.

Påstander og anførsler knyttet til søknads- og klagebehandling av oppføring av tilbygget vil ikke bli vurdert på nytt, da den saken er avsluttet i forvaltningen. Påstanden om usaklig forskjellsbehandling gjentas imidlertid og det vises til tre nye saker som skal dokumentere dette. Miljødirektoratet oppfatter dette som en anmodning om omgjøring av eget vedtak, jf. fvl. § 35. De tre sakene er alle fra Grimsdalen landskapsvernområde som Rondane-Dovre nasjonalparkstyre også har forvaltningsmyndighet for. På samme måte som for Frydalen landskapsvernområde er det å ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart, en del av verneformålet. På side 43 i forvaltningsplanen står det følgende under avsnittet om "Tilbygg og ombygninger":

- Følg tradisjonen når det er behov for mer areal. Noen steder er det naturlig at lange smale seterhus forlenges. Utvidelse skal skje i lengderetningen. I andre områder er det tradisjon for å oppføre flere mindre, frittstående enheter framfor en stor. Det blir da en avveining mellom at tillatelse til nybygg vil behandles svært restriktivt med hensyn til bestemmelsene i forskriften, og hensynet til tradisjonell byggeskikk som kanskje tilsier at et nytt lite bygg ville være ønskelig ut fra bygningstradisjonen i området.
- Bygningens uttrykk bør primært beholdes. Det bør for eksempel unngås at seterhus eller andre verdifulle bygninger får preg av hytter ved at de oppgraderes til ny standard.

Nasjonalparkstyrene har vanligvis ikke all nødvendig kompetanse på tradisjonell byggeskikk i de områdene de skal forvalte. Det vil derfor være fornuftig og hensiktsmessig å innhente råd og uttalelser fra fagmiljøer med slik kompetanse, for eksempel til kulturvernmyndigheten hos fylkeskommunen. Det ble også gjort i to av sakene fra Grimsdalen landskapsvernområde (fra 2011 og 2016), på samme måte som i saken på Byrsetra. I 2011 var Fylkesmannen i Oppland forvaltningsmyndighet for Grimsdalen landskapsvernområde og fattet vedtak. Utfallet i sakene er i samsvar med kulturvernmyndighetens tilrådninger i alle tre sakene. Når det gjelder tilbygget på Byrsetra, så ble klager på forhånd orientert om at forvalter vanligvis innstiller i samsvar med rådene fra fylkeskommunen, og at kulturvernmyndigheten anbefalte en annen løsning enn den sist omsøkte, jf. e-post datert 26. juli 2017. Vedtakene synes å være i samsvar med en etablert praksis som å følge kulturvernmyndighetenes tilrådninger i denne typen saker.

Den siste saken det vises til ble omtalt i Gudbrandsdølen Dagingen den 29. januar 2020. Nasjonalparkstyret ga her en etterfølgende tillatelse til et tilbygg på et fjøs som var i aktiv bruk i Haverdalen. Nasjonalparkstyret vektla at husdyrhold var viktig for å ivareta kulturlandskapet. Ivaretakelse av kulturlandskap er en sentral verneverdi i landskapsvernområdet. Arealforskjellen på det som det var gitt tillatelse til og slik grunnmuren (grunnplanet) faktisk ble, var 20,4 m² (utvendige mål). Miljødirektoratet har ingen opplysninger om at fjøset endret form eller karakter som følge av tilbygget, bare at bygningen ble større. Også på Byrsetra ble det gitt tillatelse til utvidelse av setra for å imøtekomme klagers behov for mer plass. Det var imidlertid tilbyggets endring av setras visuelle uttrykk som var avgjørende for at klager ikke fikk tillatelse til tilbygg i henhold til siste søknad, ikke størrelsen på utvidelsen. Det er derfor etter direktoratets vurdering ikke naturlig å sammenlikne disse to sakene.

Miljødirektoratet finner det ikke dokumentert at det foreligger usaklig forskjellsbehandling i foreliggende tilfellet og vårt vedtak av 28. januar 2019 omgjøres ikke, jf. forvaltningsloven § 35.

Klage på rettingsvedtaket

Når det gjelder nasjonalparkstyrets pålegg om rivning av det oppførte tilbygget og eventuell etterfølgende tvangsmulkt ved manglende etterlevelse, så må vilkårene etter naturmangfoldloven §§ 69 og 73 være oppfylt for at vedtaket skal være gyldig.

Det er i foreliggende tilfelle oppført et tilbygg på Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde som det ikke er gitt tillatelse til og som derfor er ulovlig, jf. verneforskriften § 3, punkt 1.1. Dette er fastslått i nasjonalparkstyrets vedtak den 27. juni 2019 og er senere stadfestet av Miljødirektoratet i vedtak datert 28. januar 2019. Naturmangfoldlovens vilkår om at det må foreligge et ulovlig forhold er dermed oppfylt, jf. naturmangfoldloven § 69 første ledd.

Selv om et tiltak er forbudt, må det foretas en konkret vurdering av om pålegg etter naturmangfoldloven § 69 skal gis. Den klare hovedregelen etter forvaltningspraksis er at ulovlige tiltak som ikke frivillig rettes, skal pålegges fjernet. Dette for å sikre respekt for regelverket og ivaretakelse av verneverdiene i området. Videre er en streng praksis i tråd med prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet. Bevaring av seterbebyggelsen i Frydalen landskapsvernområde er en del av verneformålet og gradvise endringer av bebyggelsen ved tilbygg og oppgraderinger kan medføre

at setrene mister sitt særpreg og bli mer lik vanlige hytter og annen fritidsbebyggelse. En slik utvikling vil være i strid med verneformålet og vil kunne uthule vernet.

Tilbygget ble oppført før tillatelse forelå, til tross for at tiltakshaver var varslet om at de ønskede endringene måtte omsøkes. Søknad var framsatt, men ikke behandlet da tilbygget ble oppført. Det hevdes at nasjonalparkforvalter hadde gitt inntrykk av at endringen ville være kurant, nærmest en formalitet, så lenge det opprinnelige tilbygget var godkjent. Det foreligger ikke noen dokumentasjon for denne uttalelsen. Imidlertid foreligger det en e-post datert 26. juni 2017 hvor nasjonalparkforvalter orienterer om at innstillingene i denne typen saker vanligvis er i tråd med kulturvernmyndighetenes tilrådninger og at kulturvernmyndighetenes råd i dette tilfellet var at utvidelsen burde skje som opprinnelig omsøkt. At tilbygget oppføres til tross for denne informasjonen er etter Miljødirektoratets vurdering særlig klanderverdig. Tiltakshavers ansettelsesforhold i kommunen skulle tilsa at hun hadde et visst kjennskap til saksbehandlingen i forvaltningen og dermed burde forstå viktigheten av at en tillatelse forelå før igangsettelse.

For forvaltningsmyndigheten er det svært viktig å forhindre at enkeltpersoner tar seg til rette i verneområder. Det er derfor av stor betydning at forvaltningen ikke åpner for eller gir inntrykk av at det er lettere å få tilgivelse enn tillatelse. Særlig viktig er det å være restriktiv på ulovlige byggetiltak i områder som dette, hvor seterbebyggelsen er med på å prege landskapet og der ivaretagelse av seterbebyggelsen er en del av verneformålet. Det er flere seter innenfor dette verneområdet og i andre, nærliggende verneområder og Miljødirektoratet finner det trolig at også andre kan ønske utvidelser eller endringer av boligmassen. Presedensvirkningen, betydningen av å skape respekt for regelverket og at man ikke skal tjene på å ta seg til rette tillegges derfor stor vekt.

Rivning av tilbygget vil medføre betydelige omkostninger, omkostningene vil være ekstra store siden det er etablert et toalett/vaskerom i tilbygget. Slike rom er dyre å etablere og rivning vil derfor medføre større tap enn om tilbygget hadde inneholdt soverom og gang som nasjonalparkstyret la til grunn på bakgrunn opplysninger gitt i søknadene. Rivning vil derfor medføre et ikke ubetydelig tap for tiltakshaver. Miljødirektoratet mener tiltakshaver burde være klar over risikoen ved å oppføre tilbygget uten at tillatelse forelå. Det legges derfor ikke avgjørende vekt på det økonomiske tapet som vil oppstå.

Det framgår av naturmangfoldloven § 73 annet ledd at tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av en bestemmelse er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter fristen for retting av forholdet. Normalordningen er at tvangsmulkt settes når det ulovlige forholdet er oppdaget og tvangsmulkten skal da tjene til å fremtvinge etterlevelse. Klager har ingen merknader på tvangsmulktens størrelse på kr. 500 pr. dag.

Det hevdes i klagen at miljøerstatning vil kunne aksepteres og være en passende sanksjon i denne saken. Bestemmelsen om miljøerstatning i naturmangfoldloven § 74 er foreslått opphevet, og at det i stedet gis hjemmel for ileggelse av gebyr ved overtredelse av naturmangfoldloven. Det arbeides nå med forskrifter som skal fastsette de øvre økonomiske rammene for overtredelsesgebyr og forskriftene forventes å bli vedtatt i løpet av høsten. Miljøerstatning vurderes å ikke være aktuell som sanksjon i denne sak.

Direktoratet opprettholder pålegget fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre etter naturmangfoldloven § 69 som innebærer følgende:

Vedtak:

Hanne Hvattum, eier av Byrsetra gnr. 290, bnr.1 i Nord-Fron kommune, Frydalen landskapsvernområde, pålegges å rette opp i det ulovlige forholdet på Byrsetra, jf. naturmangfoldloven § 69. Tiltaket på Byrsetra skal rettes slik at tilbyggets utforming tilbakeføres til slik det var før de ulovlige byggetiltakene ble gjort i 2017.

Følgende forhold skal rettes:

- Oppført tilbygg i 2017 på allerede eksisterende tilbygg, og som vist i gul omramming med innvendige mål på 1,8 x 2,0 meter i tegning i figur 1, skal fjernes i sin helhet. Dette inkluderer tak, kledning, reisverk, isolasjon, plate på mark, eventuelt mur/betong, dør og vinduer
- Bygningsmaterialer som tas ned skal enten fjernes fra setra eller lagres hensiktsmessig på setra uten at lagringen fremstår som skjemmende.
- Terrenngrep skal tilbakeføres på skånsomt vis
- Den del av tilbygget som er fra før vernevedtaket i 2003 og som i henhold til tidligere søknader har romfunksjon bad/vaskerom og gang, jf. figur 1 under, skal tilbakeføres til sin opprinnelige form med opprinnelig fasadeutforming for tak og utvendig kledning, inkludert dør- og vindusplassering, jf. bilde av setra vedlagt i saksutredningen.

Figur 1: Viser tilbygg i gult som var omsøkt og ble oppført uten at det forelå tillatelse.

Frist for retting er **1. juni 2021**.

Pålegget om retting anses oppfylt når skriftlig redegjørelse om at retting er utført er sendt til Rondane og Dovre nasjonalparkstyre. Statens naturoppsyn vil bli bedt om å gjennomføre en befaring for å godkjenne at rettingen er gjennomført i henhold til pålegget.

Konsekvenser av at pålegget ikke oppfylles innen fastsatt frist

Dersom retting ikke skjer innen fristen, påløper en tvangsmulkt på kr. 500 pr dag, jf. naturmangfoldloven § 73. Dersom pålegget om retting ikke blir etterkommet av den ansvarlige, kan

dessuten myndigheten etter loven sørge for iverksetting av tiltakene, jf. naturmangfoldloven § 71. Utgiftene i forbindelse med dette kan kreves dekket av den ansvarlige. Dette er også i samsvar med prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene skal bæres av tiltakshaver.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Fossum
seksjonsleder

Marit Doseth
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:
Hanne Hvattum
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Fylkesmannen i Innlandet

Skjøtselstiltak i Frydalen LVO 2016

Tiltak nr. 1/2016: Spredning av jord- og askehaug.

Område: Frydalen landskapsvernområde – Fryvollan

Moment fra skjøtelsplan:

- *Naturtyper/utforminger: Mellom setervollene er det magre og artsfattige finnskjeppgryer med for svakt beitetrykk til at artsrike naturenger har blitt utviklet.*
- *Bevaringsmål: Øke arealet naturbeitemark mellom setervollene.*
- *Forslag til tiltak: Restaurere gjengrodd naturbeitemark mellom setervollene, rydde einer stegvis og sørge for god restaurerende beiting av ryddete areal.*

Beskrivelse av tiltaket:

- Haugen med jord og aske på Fryvollan skal fordeles i et tynt lag på de områdene der det ble fjernet einer i 2015. Massen skal fordeles på de mindre næringsrike områdene der det stikker opp stein.
- Stein og kvist fra haugen sorteres ut og graves ned på egnet sted dersom dette er hensiktsmessig.
- Det kan brukes gravemaskin og traktor med redskap for å gjennomføre tiltaket.
- Tiltaket skal gjøres skånsomt slik at det ikke oppstår kjøreskader. Området skal framstå pent i etterkant av at tiltaket er gjennomført.

Tiltak nr. 2/2016: Oppsetting av stolper og flyttbart gjerde.

Område: Frydalen landskapsvernområde – Fryvollan

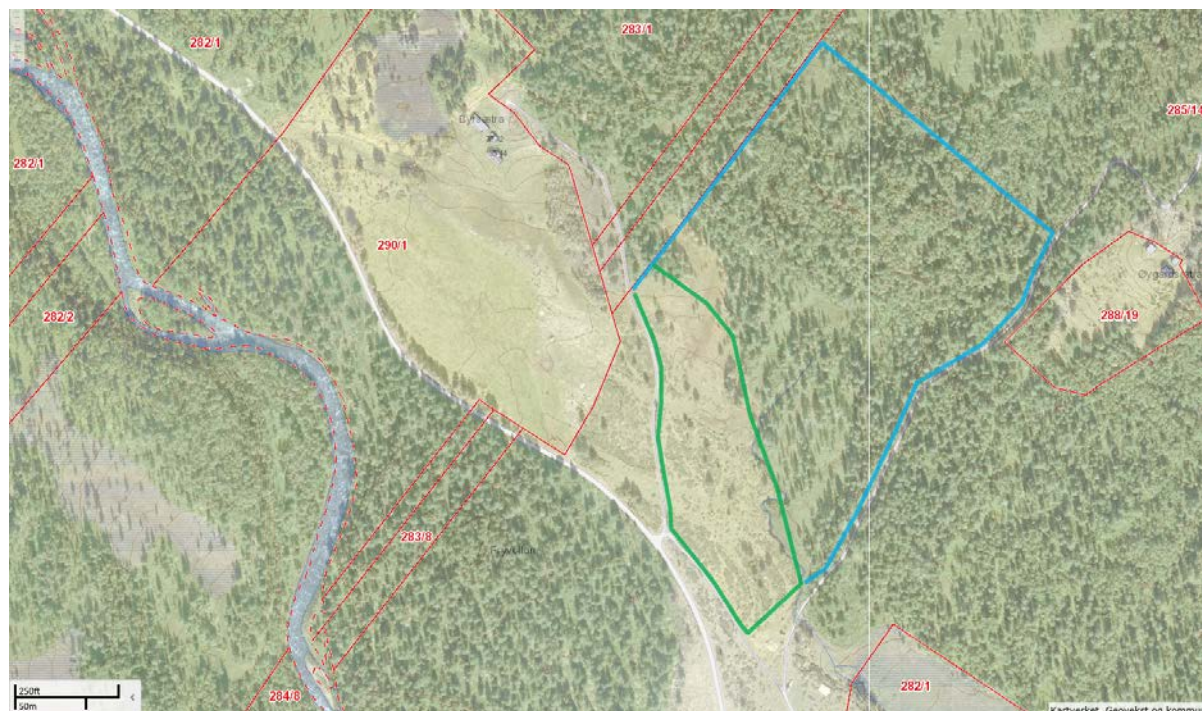
Moment fra skjøtelsplan:

- *Naturtyper/utforminger: Mellom setervollene er det magre og artsfattige finnskjeppgryer med for svakt beitetrykk til at artsrike naturenger har blitt utviklet.*
- *Bevaringsmål: Øke arealet naturbeitemark mellom setervollene.*
- *Forslag til tiltak: Restaurere gjengrodd naturbeitemark mellom setervollene, rydde einer stegvis og sørge for god restaurerende beiting av ryddete areal.*

Beskrivelse av tiltaket:

- Oppsetting av flyttbart gjerde for bruk fra og med sesongen 2017.
- Langs blå linje i kartet kan det settes ned impregnerte stolper for å hold strømgjerde på plass (se vedlagt kart).
- Langs grønn linje i kartet skal det kun brukes impregnerte stolper i knekkpunktene. Ellers skal det brukes grønne plastikkstolper mellom knekkpunktene (se vedlagt kart).
- Fargen på tråden/båndet skal være mest mulig tilpasset omgivelsene.
- Gjerdet skal settes opp i god avstand fra veiene slik at det ikke blir til hinder for brukere.
- Hele eller deler av gjerdet (strømtråd/bånd) skal tas ned når det ikke er i bruk. Når gjerdet er i bruk skal det gjennomføres jevnlig tilsyn med innhegningen.
- Dersom det viser seg at det er nødvendig kan det brukes fast trådgjerde på hele eller deler av inngjerdingen.
- Inngjerdingen kan brukes ved slipp og sinking i forbindelse med fedrift i Vulufjell.
- Inngjerdingen skal brukes på en slik måte at dette er i tråd med intensjonene i skjøtelsesplanen for Frydalen landskapsvernområde og eventuelle andre faglige tilrådninger.
- Effekten av tiltaket evalueres etter sesongen og det gjøres videre vurderinger om eventuell framdrift.
- Det kan benyttes traktor og/eller gravemaskin for å gjennomføre tiltaket i terrenget. Bruk av traktor og/eller gravemaskin skal gjøres skånsomt slik at det ikke oppstår kjøreskader. Området skal framstå pent i etterkant av at tiltaket er gjennomført.
- Dersom det skulle bli endringer av tiltaket som avviker betydelig fra punktene ovenfor skal dette avklares med grunneier.

Kart over området:

Hjerkin 16. september 2016

Arkivsaksnummer: 2021/8185-6

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 20.09.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	51/2021	29.09.2021

Rondane NP - dispensasjon - 2021 - bygging av platting til hytte gnr. 329 bnr. 6 - Kampeveien 1019 - Sel

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Knut Ole Hjelvik avslag på søknad om dispensasjon fra verneforskriften for Rondane nasjonalpark, § 3 pkt. 1.1 for bygging av platting på eiendommen gnr. 329 bnr. 6 i Sel kommune.

Avslaget begrunnes med:

- fare for presedens, og at det omsøkte tiltaket er i strid med verneformålet når det gjelder ivaretagelse av et «*i det vesentlige urørt fjellområde*».
- det legges vekt på likebehandling med lignende saker.
- søker kan, etter nasjonalparkstyrets vurdering ikke vise til et rimelig behov for at det skal gis dispensasjon.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Søknad fra Knut Ole Hjelvik, 29.07.21
- Uttalelse, Innlandet fylkeskommune, 18.08.21
- Uttalelse, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, 11.09.21.

Saksopplysninger

Knut Ole Hjelvik har i e-post/brev datert 29.07.21 søkt om:

«Hei, og takk for god hjelp i forbindelse med søknaden om en platting ved min hytte. Her kommer søknaden med vedlegg, jeg håper du har fått det du trenger. Hvis ikke, vennligst kontakt meg omgående.

Når det gjelder bildene er plattingen synliggjort med en hvit snor. Bildene viser også en dreneringsgrøft som dessverre ikke fungerte som ønsket. Plattingen vil bli trukket 20 cm ut fra hytteveggen.

Jeg viser til telefonsamtale fredag 23. 07. og i dag 29. 07. vedrørende en liten platting på sydenden av min hytte.

Nasjonalpark	Dovre, Rondane
Naturreservat	Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Mydingi, Veslehjerkinn, Tjønnin
Landskapsvernområde	Dørålen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkin

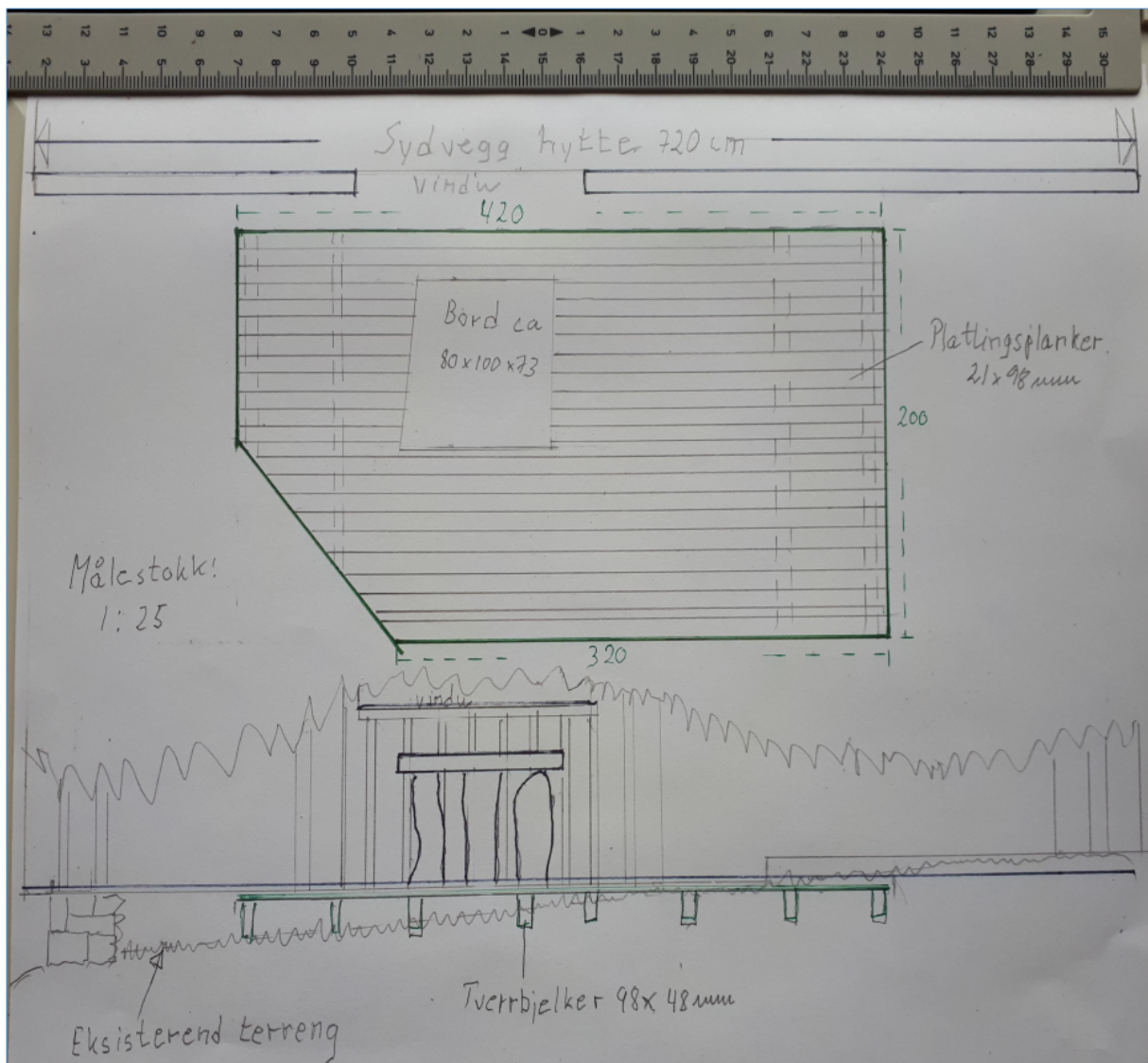
Jeg har lenge hatt ønske og behov for denne. Stenbordet står fast i bakken og kan ikke flyttes. Terrengets helning mot vest og ujevnt underlag gjør at stoler har lett for å velte. I tillegg er det helning mot hytta. Spesielt om våren og ved regnvær samler det seg derfor en del vann som gjør bakken bløt og sølete. En vannrett platting bør være så stor at terrenget blir utjevnet og ujevnhetene dekket. En platting ville gjøre sitteplassen tryggere og rensligere.

Materialet vil være impregnerert terrassebord 21x98 mm, beiset steingrå som hytta når trematerialene er tørre nok. Terrassebordene vil bli understøttet av trykkimpregnerte tverrbjelker 98x48 mm. Plattingen blir forsøkt fluktet med terrenget så langt det går, d.v.s. lagt på bakken, men må heves ca 10-20 cm på vestsiden for å komme i vater. Den forhøyede avlutningen mot vest blir forsøkt kamuflert for å tilpasse seg best mulig terrenget.

Det ble valgt trematerialer fordi det er det enkleste transportmessig og arbeidet kan jeg utføre selv.

Jeg håper på hurtig behandling av søknaden og raskt svar slik at jeg kan få gjort dette i løpet av sommeren.»

Med søknaden følger det fire vedlegg, se figur 1 – 3.

Figur 1. Plantegning, 29.07.21, vedlegg søknad fra Knut Ole Hjelvik.

Figur 2. Sørside, vedlegg søknad fra Knut Ole Hjelvik.

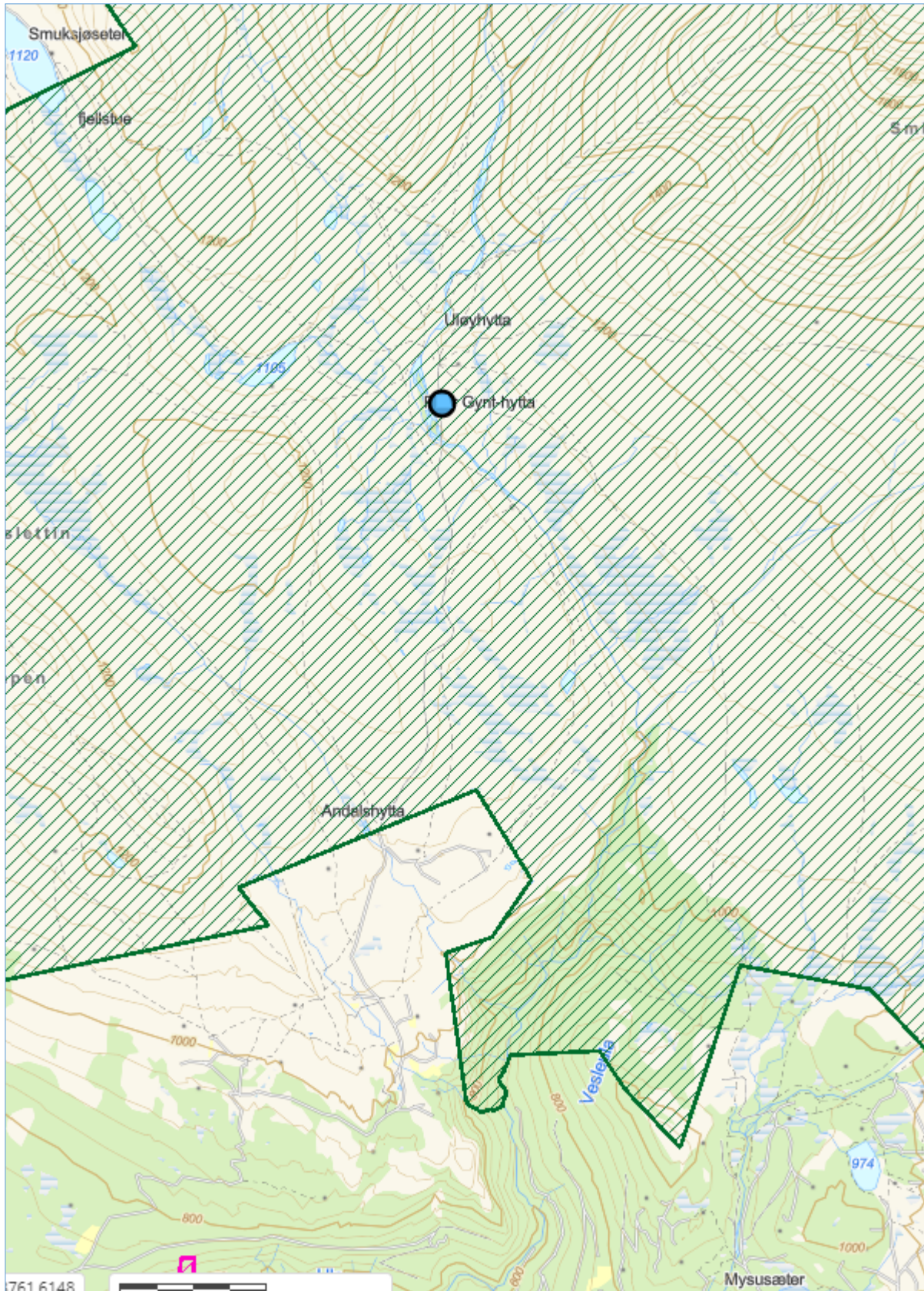

Figur 3. Sørside mot øst, vedlegg søknad fra Knut Ole Hjelvik.

Figur 4. Sørside mot vest, vedlegg søknad fra Knut Ole Hjelvik.

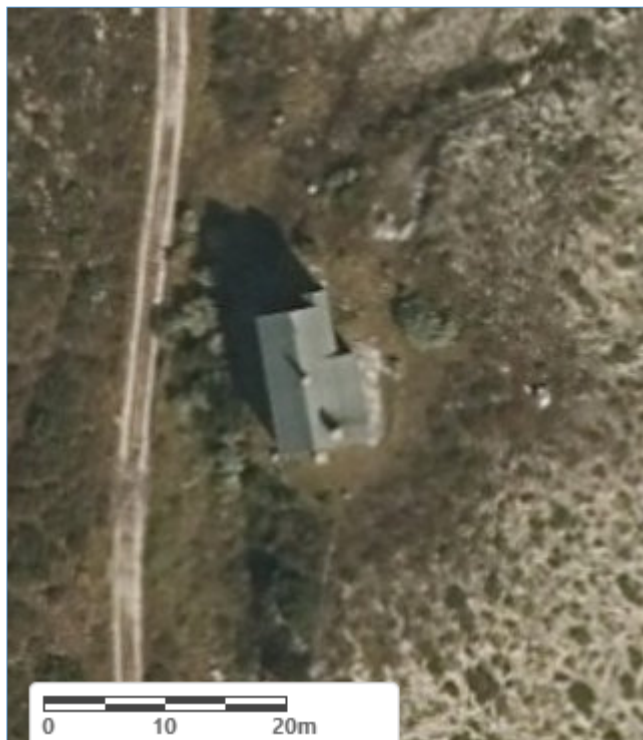
Gnr. 329 bnr. 6 ligger i Rondane nasjonalpark, se figur 5 - 7.

Figur 5. Kartutsnitt, gnr. 329 og bnr. 6 i Rondane nasjonalpark, Sel kommune (InnlandsGIS, 20.09.21)

Figur 6. Kartutsnitt, detalj, gnr. 329 og bnr. 6 i Rondane nasjonalpark, Sel kommune (InnlandsGIS, 20.09.21)

Figur 7. Flybilde, detalj, gnr. 329 og bnr. 6 i Rondane nasjonalpark, Sel kommune (InnlandsGIS, 20.09.21)

Saken har vært sendt på en begrenset høring. Det har kommet følgende uttalelser:

Innlandet fylkeskommune, 18.08.21

Vi viser til brev datert 03.08.2021, med svarfrist 01.09.2021.

Bakgrunn

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ber om uttalelse til søknad fra Knut Ole Hjelvik om bygging av platting ved hytte på gnr. 329 bnr. 6, Sel kommune.

Plattingen vil være trukket 20 cm ut fra hytteveggen, med 420 cm som lengste lengde og 200 cm bredde. Materialene vil være av impregnert bjelkelag og terrassebord, beiset i samme farge som hytta. Plattingen vil bli lagt så nært bakkenivå som mulig og høyeste nivå vil være ca. 20 cm over bakken.

Forholdet til regional plan for Rondane og Sølnekletten, samt forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane

Det omsøkte tiltaket ligger i Rondane nasjonalpark og i nasjonalt villreinområde. Regional plan for Rondane og Sølnekletten angir retningslinjer for fritidsbebyggelse, nybygging og andre tekniske inngrep innenfor sone 1: Det kan vurderes tilbygg, uthus og anneks på eksisterende godkjente bebygde fritidseiendommer utenfor regulert felt. Søknader behandles som dispensasjon uansett størrelse på tiltaket, og det må foretas en konkret vurdering av hva som kan tillates innenfor rammen ut fra hensyn til villrein, bebyggelsens synbarhet og beliggenhet, terreng, nærhet til vann og vassdrag, samt tilpasning til omkringliggende bebyggelse.

I retningslinjene til forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane er det angitt at ved behandling av søknad om bygging av terrasser/verandaer, skal det legges vekt på generelle kulturhistoriske og estetiske vurderinger. Terrassen/verandaen/plattingen bør:

- Søkes lagt så nært bakkenivå som mulig
- Være mindre enn 1/3 av fritidsboligens bebygde areal
- Bygges ut fra en vegg, dersom den ikke følger bakkenivå (og maks ut fra to vegger dersom den
- Tillatelse til bygging av platting/veranda vil ikke bli gitt i seter- kulturlandskapsområder.

Fylkeskommunens vurdering

Villreinbestanden i Rondane nord er delt i to delbestander, en i vulufjell og en nord for aksen Høvringen-Peer Gynt-Rondvassbu. Det er svært viktig i villreinforvaltningen å gjenopprette villreintrekket i nord-sør retning vest for Rondanemassivet. Det omsøkte tiltaket ligger innenfor dette område.

En dispensasjon skal etter naturmangfoldlovens § 48 verken påvirke verneformålet eller verneverdiene.

Plattingen av denne størrelsen og uten overbygg vil ikke medføre en kapasitetsøkning og økt ferdsel i villreinområdet. Ut fra villreinhensyn alene, er det ikke forhold som tilsier at plattingen ikke kan bygges. Med tanke på likhetsprinsippet kan det tenkes at en eventuell tillatelse fører til nye søknader til oppføring av plattinger i området, så man må vurdere presedenshensyn. Etter vår vurdering vil ikke en platting som omsøkt kunne skape en slik uheldig virkning.

Kulturvern faglige merknader

Uti fra våre opplysninger vil ikke tiltaket berøre hensynet til verneverdige eller fredete kulturminner fra nyere tid, og vi har derfor ingen merknader.

Kommentar:

I Rondane nasjonalpark er det registrert 54 bygninger egnet for overnatting. Nasjonalparkforvaltere kan derfor ikkje slutte seg til fylkeskommunens vurdering av søknaden ikke vil kunne ha presedensvirkning.

Uttalelsen blir ellers tatt til orientering.

Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten, 11.09.21

SAKSOPPLYSNINGER

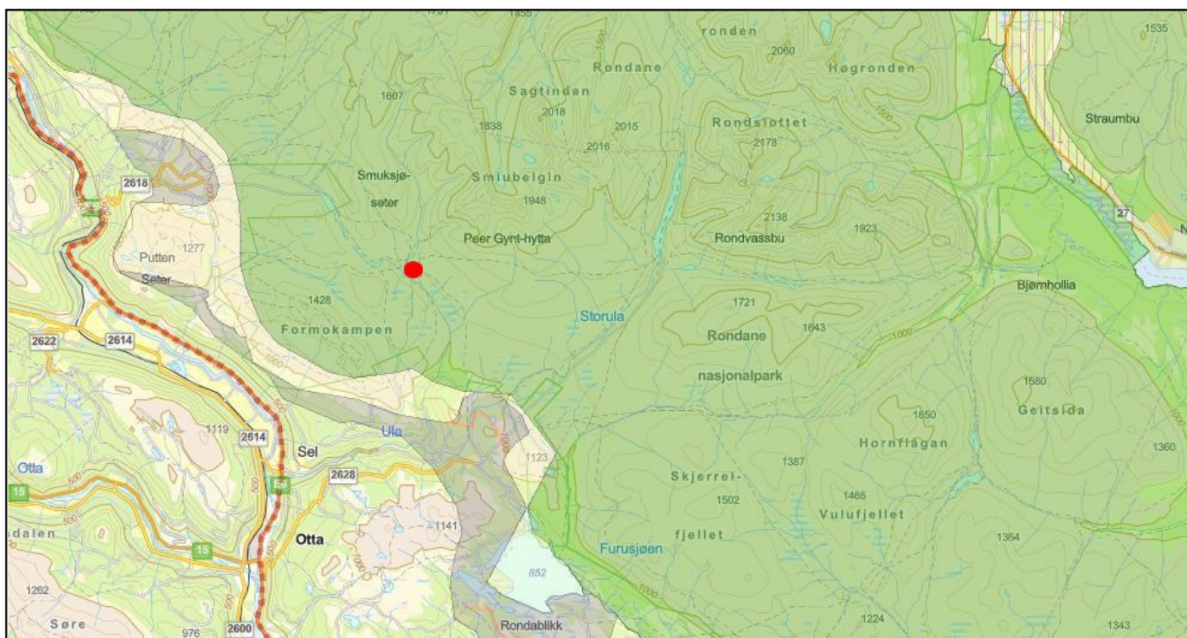
Rondane nasjonalparkstyre har mottatt søknad om å bygge platting i tilknytning til eksisterende hytte. Plattingen har yttermål 2x 4,20 meter, med ett hjørne kuttet. Hytta ligger i nasjonalt villreinområde (figur).

Nemndas behandling av tilsvarende saker tidligere

I sak 2020/1 uttalte nemnda seg om bygging av lignende plattinger utenfor to buer i Vuludalen.

Villreinnemnda fattet da følgende vedtak:

«Villreinnemnda mener det er positivt at nasjonalparkstyret følger opp kulturminnene i verneområdet. Villreinnemndas oppgave er imidlertid å vurdere plattingene i forhold til villreinhensyn. Det er vanskelig å se at plattinger av denne størrelsen og uten overbygg vil generere mer ferdsel i området. Ut fra villreinhensyn alene, er det ikke forhold som tilsier at plattingene ikke kan bygges (dvs. bestå)».

Figur . Hyttas plassering vist med rød prikk.

VURDERING

I nasjonalt villreinområde er det ikke ønskelig med tiltak på eksisterende bygg som kan medføre økt bruk av bygningene, som økning av standarden eller boarealet. Mindre

plattinger er neppe av de tiltak som øker bruken vesentlig. Ut fra villreinhensyn alene, er det derfor ikke forhold som tilsier at plattingen ikke kan bygges.

FORSLAG TIL VEDTAK

I nasjonalt villreinområde er det ikke ønskelig med tiltak på eksisterende bygg som kan medføre økt bruk av bygningene, som økning av standarden eller boarealet. Mindre plattinger er neppe av de tiltak som øker bruken vesentlig. Ut fra villreinhensyn alene, har ikke nemnda innvendinger til at plattingen bygges.

Dette er å anse som en prinsipputtalelse fra nemnda til bygging av mindre plattinger som ikke ruver over terrenget. Nasjonalparkforvalter kan ut fra dette vurdere om det er nødvendig å sende framtidige søknader om plattinger på høring til villreinnemnda.

STYRETS BEHANDLING

Alle tiltak fører til transport inn i området. Det er viktig at denne skjer så skånsomt som mulig. Dersom det gis tillatelse til bygging av plattingen, vil nasjonalparkstyret sannsynligvis motta søknad om motorferdsel.

VEDTAK

I nasjonalt villreinområde er det ikke ønskelig med tiltak på eksisterende bygg som kan medføre økt bruk av bygningene, som økning av standarden eller boarealet. Mindre plattinger er neppe av de tiltak som øker bruken vesentlig. Ut fra villreinhensyn alene, har ikke nemnda innvendinger til at plattingen bygges.

Dette er å anse som en prinsipputtalelse fra nemnda til bygging av mindre plattinger som ikke ruver over terrenget. Nasjonalparkforvalter kan ut fra dette vurdere om det er nødvendig å sende framtidige søknader om plattinger på høring til villreinnemnda.

Nemnda ber om at det settes vilkår for transport av materialer til slike tiltak, slik at transporten tar hensyn til villreinen.

Kommentar:

Nasjonalparkforvalteren er enig i at en enkel platting i seg selv ikke vil påvirke villreinens bruk av leveområdet.

Uttalelsen blir ellers tatt til orientering.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

§ 2 Formål

«Formålet med opprettelsen av Rondane nasjonalpark er å:

- ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,
- ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,
- ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,
- sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyere liggende bjørke- og barskog,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,
- ta vare på verdifulle kulturminner.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

§ 3 Vernebestemmelser

«1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, tilbygg, gjerder, anlegg og faste og midlertidige innretninger, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier og løyper, plassering av campingvogner og bobiler o.l. Kulturminner skal beskyttes mot skade. Opplistingen er ikke uttømmende.

1.2. Bestemmelsene i 1.1 er ikke til hinder for:

a) Vedlikehold av eksisterende bygninger, veier og andre innretninger. Vedlikehold av bygninger skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Vedlikehold omfatter ikke ombygginger eller utvidelser av bygninger.

1.3. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

...

b) Ombygging og utvidelse av bygninger.

Forvaltningsplan

s. 37

Oversikt over antall bygninger, fordelt på bygningstyper og kommuner innenfor Rondane nasjonalpark (kilde: GAB-registeret og Sel kommune*). Utdrag av tabell:

Rondane nasjonalpark						
Bygningstype	Dovre	Folldal	Sør-Fron	Sel	Stor-Elvdal	Totalt
Annen bygning for overnatting				5		5
...						
Fritidsbygg (hytter, sommerhus og lignende)	1	3	4	2	1	11
Seterhus, sel, rorbu o.l.	3	2	24			29
Skogs- og utmarkskoie, gamle	1	1	5		2	9
(Bygg egnet for overnatting)						(54)
Alle bygg	6	12	47	12	3	82

s. 42

Påbygninger/ombygninger er ikke å anse som vedlikehold, og en må derfor søke om tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Søknad om ombygninger og utvidelse vil behandles strengere innenfor nasjonalparkene enn innenfor landskapsvernområdene. Forutsetninger som må oppfylles for at det kan gis dispensasjon for tilbygg/ombygninger er blant annet at:

- Byggetiltaket skal være forankret i konkret behov (som vedplass, do e.l.) som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse

- Tilbygget må være vesentlig mindre enn eksisterende grunnflate, svært små buer bør ikke påbygges

s. 43

Ved behandling av søknad om bygging av terrasser/verandaer skal det legges vekt på generelle kulturhistoriske og estetiske vurderinger.

Terrassen/verandaen/plattingen bør:

- Søkes lagt så nært bakkenivå som mulig
- Være mindre enn 1/3 av fritidsboligens bebygde areal
- Bygges ut fra en vegg, dersom den ikke følger bakkenivå (og maks ut fra to vegger dersom den
- Tillatelse til bygging av platting/veranda vil ikke bli gitt i seter-kulturlandskapsområder.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt.

Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet

Søknaden må vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 i (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jf. § 7.

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden.

Vurdering

Verneforskriften gir at tiltaket det er søkt om er omfattet av forbudet etter § 3 pkt. 1.1. Tiltakene er ikke omfattet av unntakene i § 3 pkt. 1.2 eller 1.3. Saken må derfor behandles som en søknad etter naturmangfoldloven § 48.

Det er ikke knyttet kulturminneverdier til den aktuelle hytta, og hensynet til kulturminner kan ikke tillegges vekt i vurdering av søknaden, jf. også uttalelse fra Innlandet fylkeskommune.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger bl.a.:

- NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og
- NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sølnekletten.
- NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8).

Nasjonalparkforvalteren slutter seg til villreinnemndas vurdering om at det ut fra villreinhensyn alene, ikke er til hinder for at plattingen bygges.

Nasjonalparkforvalteren mener likevel, og i motsetning til Innlandet fylkeskommune, at det er fare for presedens for lignende saker. Plattinger er i utgangspunktet et fremmed bygningselement i nasjonalparken. I alt er det registrert 54 bygninger egnet for overnatting. Dersom flere eller alle disse får bygd en platting, vil det endre byggeskikken og hyttenes tilpassing til landskapet rundt, med stor grad av urørt preg.

Til den aktuelle hytta på gnr. 329 bnr. 6, er det i dag ikke andre tekniske inngrep. Hytta har slik sett en god tilpassing til det omkringliggende landskapet. Bygging av en platting vil endre nærvirkning av hytta på landskapet.

Nasjonalparkstyret har tidligere gitt avslag på en søknad om godkjenning av platting ved to buer i Vulufjell i Rondane nasjonalpark. Nasjonalparkstyret har her lagt seg på en streng praksis i tråd med føringen i forvaltningsplanen om at søknader i nasjonalpark skal vurderes strengere enn søknader i landskapsvernområde.

Utearealet ved hytta er nokså flatt, og har en grei utforming for opphold og utsetting av løse bord og stoler. Det synes derfor ikke å være et rimelig behov for å gi dispensasjon.

Konklusjon

Nasjonalparkforvalteren vil innstille på avslag. Avslaget blir grunnlagt med fare for presedens, og at det omsøkte tiltaket er i strid med verneformålet når det gjelder ivaretagelse av et «*i det vesentlige urørt fjellområde*».

Videre blir det lagt vekt på likebehandlingen med lignende saker.

Søker kan, etter nasjonalparkforvalterens vurdering heller ikke vise til et rimelig behov for at det skal gis dispensasjon.

Arkivsaksnummer: 2020/6272-28

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 21.09.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	52/2021	29.09.2021

Grimsdalen LVO-Avtale om skjøtsel-Organisasjonen Grimsdalen

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 47, jf. vedtatt skjøtelsesplan for Grimsdalen landskapsvernområde, godkjenner Rondane-Dovre nasjonalparkstyre forslaget om bruk av skjøtelsesmidler i 2021 samt forslaget til skjøtelsavtale med organisasjonen Grimsdalen for årene 2022-2024 som fremlagt i saken.

Sekretariatet kan gjøre mindre justeringer i forslaget til skjøtelsavtale og kan viderefølge skjøtelsavtalen utover perioden 2022-2024. En slik forlenging av avtalen skal skje i tråd med skjøtelsesplanen og i tråd med nasjonalparkstyrets prioritieringer i den årlige bestillingsdialogen med Miljødirektoratet.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Vedtatt skjøtelsesplan for Grimsdalen landskapsvernområde
<https://www.nasjonalparkstyre.no/Rondane-Dovre/publikasjoner/skjotselsplan-for-grimsdalen-landskapsvernomrade-2020>

Saksopplysninger

Organisasjonen Grimsdalen har gjennom flere år mottatt skjøtelsesmidler fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, og har årlig hatt skjøtelstiltak i form av storfe på utmarksbeite, gjerdning, krattknusing, einerrydding og vedhogst på sin arbeidsplan. I tillegg til midler fra nasjonalparkstyret mottar organisasjonen også SMIL-midler fra Dovre kommune.

Skjøtselsplanen for Grimsdalen LVO (2020) legger opp til at det for skjøtselstiltak i Grimsdalen skal inngås skjøtselsavtaler. Av kapasitetsmessige årsaker har det ikke blitt inngått skjøtselsavtale i 2021, verken med organisasjonen Grimsdalen eller andre aktører.

Over bestillingsdialogens tiltaksmidler har styret satt av 150 000 NOK for skjøtsel i Grimsdalen i 2021.

Viktige *bevaringsmål* (= den tilstanden en ønsker en naturkvalitet i verneområdet skal ha) for Grimsdalen er knyttet opp mot åpne arealer og ugjødslet/lite gjødslet eng med god hevd. I Grimsdalen finnes store arealer med ugjødslet og lite gjødslet naturbeitemark, og for å opprettholde naturverdiene i disse engarealene er det viktig at de ikke gjødsles og at beitetrykket er godt.

Det viktigste tiltaket for å holde disse arealene i god hevd er å minst opprettholde antall beitedyr på utmarksbeite i Grimsdalen – i tillegg er det viktig at ugjødslete og lite gjødslete enger på kveene blir beitet.

Gjennom gjeterordningen som organisasjonen Grimsdalen har, vurderes at beitinga av storfe kan styres slik at en får beitet arealene i utmarka som har størst behov samt at beitedyra samtidig kan styres unna arealer hvor beitetrykket pr i dag er for hardt. Dette vil kunne gi en målretta beiting som bygger opp under bevaringsmålene i skjøtselsplanen.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Naturmangfoldloven

§ 36

For de deler av landskapsvernområdet der bruk er en vesentlig forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det senest samtidig med vedtak om vern etter første ledd legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til området skjøtsel.

§ 47.(skjøtsel av verneområder)

I verneområder etter dette kapitlet kan forvaltningsmyndigheten foreta skjøtsel og grensemerking av verneområdet. Forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneieren om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak.

Forvaltningsmyndigheten kan også inngå avtale med interesserte organisasjoner eller andre om at disse utfører slike skjøtselstiltak.

Som skjøtsel kan foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden slik den var da vernearbeidet tok til, jf. § 42 eller § 45 første ledd, kan ikke skje etter denne paragraf.

Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet, skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd.

Økonomiske fordeler ved gjennomføring av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren.

Beslutninger om å iverksette skjøtselstiltak etter første og andre ledd er ikke enkeltvedtak

Utkast til plan for skjøtsel av verneområdet skal om mulig legges frem samtidig med at verneforskriften blir fastsatt.

Vurdering

Nasjonalparkforvalter vurderer at det for 2021 kan utbetales midler til organisasjonen Grimsdalen uten at det foreligger skjøtselsavtale. Organisasjonen har et styre som representerer brukerne, setereierne og styret for statsallmenningen og Grimsdalsvegen. Dette gir god lokal forankring av tiltakene og virksomheten. Skjøtselsplanen omtaler som et av de prioriterte tiltakene at det er viktig å opprettholde beitetrykket og videreføre gjeterordningen som eksisterer i dalen. Før skjøtselsplanen for Grimsdalen LVO ble godkjent av styret ble skjøtselsmidler utbetalt til organisasjonen Grimsdalen uten at det forelå skjøtselsavtale.

Nasjonalparkstyre skal for 2021 motta en rapport om bruken av midlene, der det skal synliggjøres antall kyr, sau og hest som ble sluppet på beite, og om og hvor det er gjennomført rydding av einer, vier og bjørk).

For påfølgende år 2022-2024 tilrår nasjonalparkforvalter at det inngås skjøtselsavtale med organisasjonen Grimsdalen. Avtalen skal bidra til å opprettholde beitetrykket som er vesentlig for naturverdien i dalen, og stimulere til økt antall hest og geit i området. Forslag til skjøtselsavtale er ikke oversendt organisasjonen Grimsdalen. Videre framdrift i saken er avhengig av organisasjonens innstilling til avtalen. Innstillinga fra nasjonalparkforvalter legger derfor opp til at sekretariatet kan gjøre mindre endringer/justeringer i avtalen.

Beitet vil foregå på statsallmenning (Statskog SF er grunneier), men skjøtselstiltaket forutsetter likevel godt samarbeid med seterbrukerne i tillegg til godt samarbeid med grunneier. Skjøtselsarbeidet føreset god lokal kunnskap om skjøtsel av kulturlandskap. Organisasjonen Grimsdalen har lang erfaring med beiting med særskilt storfe og hest i dalen, de er godt kjent i området.

Forslaget blir gjengitt her:

AVTALE

Mellom organisasjonen Grimsdalen (orgnr 989874780) og forvaltningsmyndigheten for Grimsdalen landskapsvernområde v. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre er det inngått følgende avtale om skjøtsel:

1. Område og formål

Avtalen gjelder skjøtsel av utmarksarealer i Grimsdalen LVO(jf. Skjøtselsplan), gjennom styrt beiting og rydding av einer, vier og bjørk i særlig utpekte områder samt rydding av einer, vierkratt og bjørk i tilknytning til prioriterte setervoller og områder.

Målet er å ta vare på og utvikle det biologiske mangfoldet i Grimsdalen gjennom utmarksbeite for et stort antall husdyr. Det er vesentlig at beitetrykket på utmarksarealene er tilstrekkelig til at eksisterende naturbeitemark ikke gror igjen med einer og lauvkratt. Det er mål med beitinga at beitetrykket av storfe og sau skal holdes på minst på 2020-nivå

2. Avtaletid

Avtalen gjelder i 2 år, 2022-2024, med intensjon om forlenging.

3. Arbeidsoppgaver

Tidlig beiteslipp i dalen er gunstig og det skal tilstrebes å slippe dyr så snart det er praktisk mulig med hensyn til åpning av vegen og tilstrekkelig beitegrunnlag. Kart i vedlegg 6.2 i skjøtselsplan for Grimsdalen landskapsvernområde viser de nedenfor omtalte områdene mht beiting.

Følgende områder er viktig å beite/opprettholde et godt beite:

- Elveslettene ved Pondarvangen og i dalsidene her
- Utmarksarealene ved Tverrbekksætre
- Tallerås/Langhaug
- Buåas utløp
- Elven
- Tverrlisætre - naturengene utenfor gjerdene i seterlaget

Følgende steder kan beitetrykket reduseres:

- Tverrlisætre – her er beitetrykket på tørrenga i sørvest for hardt
- Verksjessætre - naturengene nord for setervegen i vestre deler.
- Fjellcampen Bjørnsgardsetre
- Ved sittebenkene ved Pondarvangen (oppgjødslingseffekt)

Følgende områder skal prioriteres for rydding av einer- og vierkratt og bjørk:

- områder i tilknytning til setervollene Stakkossætrene og Tollevshaugen
- elveslettene nedenfor Mesætre og Tverrlisetre (for å øke arelene med naturbeitemark)
- Rydding av trær i sonen mellom setrene og Grimse. Ryddingen starter fra Verkjesætre og fortsetter kontinuerlig til Angard-Staksto over en 5-årsperiode. Eldre furutrær settes igjen (diameter i brysthøyde > 25 cm).

Døde greiner fra krattknusing skal ikke stå igjen da dette kan være til hinder for å ta i bruk beiteområdene optimalt.

Furuskogen mellom Tollevshaugen og EkreStaksto ble administrativt fredet i 1979 av Statskog, og denne delen er derfor ikke inkludert i ryddetiltaket

Ved skjøtsel som medfører vedhogst, skal det som avvirkes stilles til rådighet for grunneier eller rettighetshaver, jfr. naturmangfoldlovens § 47. Organisasjonen Grimsdalen kan inngå avtale med grunneier om det som avvirkes.

Dersom det dukker opp særlige behov/oppgaver som bør prioriteres kan arbeidsoppgavene endres i avtaleperioden etter avtale mellom partene. Organisasjonen Grimsdalen har selv ansvaret for at regler som gjelder for utførelse av arbeidsoppgavene, følges.

4. Godtgjøring og fakturering

Godtgjøring etter denne avtalen skal tas fra midler bevilget til dette formålet over statsbudsjettet, og forvaltet gjennom bestillingsdialogen mellom forvaltningsmyndigheten for Grimsdalen landskapsvernområde og Miljødirektoratet. Det blir derfor tatt forbehold om tilstrekkelige bevilgninger det enkelte år. Tilskudd fra miljøvernforvaltningen og landbruksforvaltningen inkl andre støtteordninger som Prioriterte kulturlandskap skal samordnes.

Dersom samla tilskudd utregnet etter maksimalsatsene overstiger disponibel ramme, vil det bli foretatt en prosentvis avkorting ned til ramma. Alle prisar er eks. mva.

Godtgjøring av skjøtselstiltak 2022 – 2024:

Avtalt prisramme på hele oppdraget er på inntil kr. 150 000,- eks. mva

Prisramma for beitet er et grunnbeløp på inntil kr. 20 000,- pluss

kr. 250,- per voksen storfe som blir sluppet

kr. 250,- per hest som blir sluppet

kr. 120 – per sau som blir sluppet

kr 300,- pr geit

Totalt kr. 100 000,- for selve beitinga.

I tillegg gjeld inntil kr. 30 000,- for rydding av vegetasjon:

- Timepris for manuelt og masinelt ryddearbeid (trær, einer, vier) kr. 300,- eks.mva

Faktura for utført arbeid skal sendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre innen 15.november det enkelte år. Vi ønsker elektronisk faktura.

Vår elektroniske fakturaadresse er 974 761 645. Referansenummer på faktura: 3860EBE

Dersom du/dere ikke kan fakturere elektronisk, er adresse for papirfaktura til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre:

Statsforvalteren i Innlandet ref.: 3860EBE

Fakturamottak DFØ Postboks 4746 7468 Trondheim

5. Rapportering og kontroll

Det skal hvert år leveres en enkel skriftlig rapport til forvaltningsmyndigheten fra arbeidet med oversikt over tidsbruk, utført arbeid (om tidsperiode og hvor mange kyr, sauer og hester som vart slept på beitet i den aktuelle perioden), hvor mange dekar som er ryddet og kostnadsoversikt. Gjerne med bilder som viser resultatet. Forvaltningsmyndigheten kan kreve at tiltaket er gjennomført og kontrollert før godtgjøring blir utbetalt. Rapporten sendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre på e-post: sfinpost@statsforvalteren.no innen 1.november det enkelte år.

Godtgjøringen etter denne avtalen blir forvaltet i samsvar med "Reglement for økonomistyring i staten", og Riksrevisjonen har anledning til å kontrollere at godtgjøringen blir brukt i samsvar med denne avtalen.

6. Avtalerevisjon

Avtalepartene kan ta initiativ til revidering av avtalen. Revidering kan kreves dersom:

- Det skjer endringer som vesentlig påvirker verdiene i naturtypelokaliteten.
- Bevilgningene over statsbudsjettet blir vesentlig endret.

Avtalen skal revideres ved fornying etter 2 – (to) - år.

7. Oppsigelse – Tvister - Mislighold

Eventuelle tvister mellom avtalepartene løses mellom prosjektansvarlig og oppdragstaker. Ved eventuell tvist skal avtalepartene be Statsforvalteren i fylket v/juridisk avdeling mekle.

Ved vesentlig mislighold kan avtalen heves og tilskudd kreves tilbakebetalt. Partene kan bli enige om at misligholdet skal rettes opp innen en avtalt frist.

Denne kontrakta er skrevet ut i 2 – to eksemplere, der hver av partene skal ha ett eksemplar.

8. Oppsigelse

Avtalen kan sies opp med seks måneders varsel av hver av partene.

Forvaltningsmyndigheten kan bare si opp avtalen dersom det oppstår forhold knyttet til pkt. 6 og 7 i avtalen.

Avtalepartene kan også bli enige om at avtalen skal ta slutt.

Sted, dato, underskrifter

ST 53/2021 Delegerte vedtak

DS 52/2021 Delegert sak- Rondane NP og Mydingi NR- Dispensasjon motorferdsel 2021-Kampen og Mysusetter beitelag 2021/8496 13. aug 2021 00:00:00

DS 53/2021 Delegert sak - Rondane NP - dispensasjon - transport i samband med nødvendig vedlikehold av "Dassbue" 2021/8979 10. sep 2021 00:00:00

DS 54/2021 Innvilget utsatt frist - Rondane NP - oppfølging av byggetiltak Vulufjell - frakt av gravemaskin - stelle terrenget fremfor Rundhøbua etter oppstått naturskade - Østkjølen grunneierlag 2019/19629 9. sep 2021 00:00:00

DS 55/2021 Delegert sak - Frydalen LVO - krattknusing langs vegen Fryvolla - Storgranbakken - Sødorp og Kvam hestavlslag 2021/8192 9. sep 2021 00:00:00

DS 56/2021 Delegert sak- Rondane np- dispensasjon til bruk av drone 2021 - Fjellheimen galleri AS 2021/8950 7. sep 2021 00:00:00

DS 57/2021 Delegert sak - Rondane NP - Dispensasjon motorferdsel barmark 2021-Rondbue-Frank Turmo - Hanne Sletten Lie 2021/8524 23. aug 2021 00:00:00

ST 54/2021 Referatsaker

Informasjonsmøte Sel og Heidal Senterparti 2021/2535

Rapport 2021 - Hemmeldalen NR - rypetaksering - Vestre Søkkundsjøen - gbnr 8/46 - Helge Krog 2021/8163

Rapport - Rondane NP - Dørålen LVO - forskningsaktivitet i forbindelse med masterprosjekt - Tage Vestlie 2021/7536

Svar - Ber om tilbakemelding - Rondane NP - oppfølging av byggetiltak Vulufjell - frakt av gravemaskin - stelle terrenget fremfor Rundhøbua etter oppstått naturskade - Østkjølen grunneierlag 2019/19629

Svar. Høring - Åmot - mindre endring - reguleringsplan - Birkenåsen 2020/13962

Bestillingsdialogen 2021 - Norman-prosjektet 2020/11067

Rondane NP - Dørålen LVO - Resultat av taksering av hønefugl i Elgevasslien. Folldal kommune ref 20/616, Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre ref 2021/4311-2 432.3 2021/4311

Behov for samordning av forvaltningsprosesser i Rondane 2021/9544

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Sak til orientering - Avtale - UT.no 2021/9595

ST 55/2021 Eventuelt